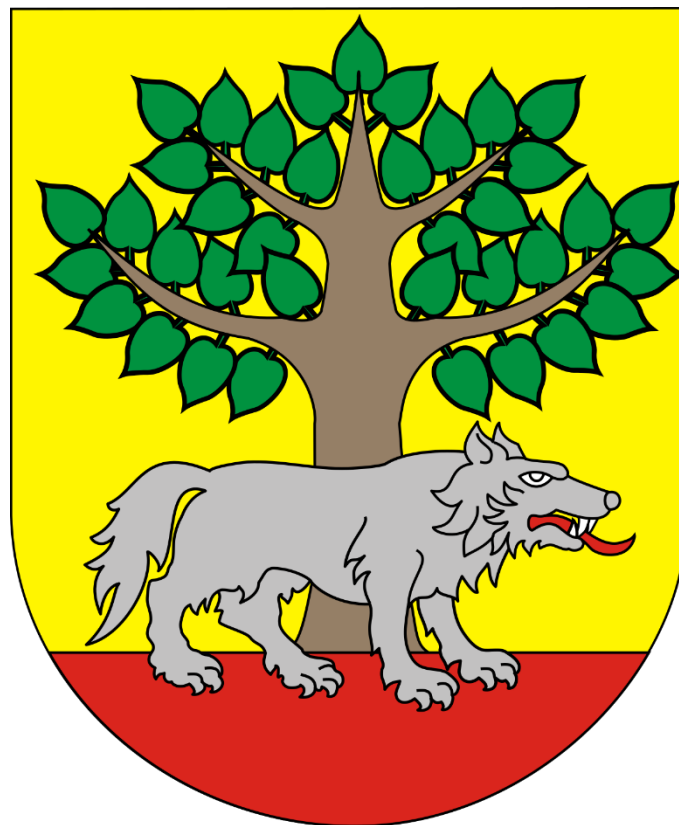

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

DLA GMINY JANÓW
NA LATA 2026-2029 z
UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY NA LATA
2030-2033

18 LUTY 2026

ZAMAWIAJĄCY:

Gmina Janów
Parkowa 3
16-130 Janów

WYKONAWCA:

Envico Solutions
ul. 11 Listopada 47/14
07-200 Wyszków
Tel: +48 517 621 901
E-mail: samorzady@envico.com.pl
www.envico.com.pl

AUTOR OPRACOWANIA:

Mgr inż. Mateusz Puścian

Mateusz Puścian
.....

Mgr. inż. Krystian Rachubka

Krystian Rachubka
.....

Mgr inż. Wioletta Kucharczyk

Kucharczyk Wioletta
.....

SPIS TREŚCI

Spis rysunków	8
Spis tabel	8
Spis wykresów	9
Wykaz skrótów	10
1. Wstęp	11
2. Streszczenie.....	12
3. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi	14
4. Charakterystyka Gminy Janów	18
4.1.Położenie geograficzne	18
4.2.Sytuacja demograficzna	19
4.3.Sytuacja gospodarcza	21
4.4.Zabytki	23
4.5.Warunki klimatyczne.....	24
4.6.Infrastruktura techniczna.....	24
4.6.1. System gazowy	24
4.6.2. System ciepłowniczy	25
4.6.3. System elektroenergetyczny	25
5. Ocena aktualnego stanu środowiska Gminy Janów.....	26
5.1.Ochrona klimatu i jakości powietrza	26
5.1.1. Jakość powietrza atmosferycznego.....	26
5.1.2. Zagadnienia horyzontalne	30
5.1.3. Podsumowanie	31
5.1.4. Analiza SWOT	31
5.2.Gospodarowanie wodami	32

5.2.1.	Wody powierzchniowe.....	32
5.2.2.	Wody podziemne	34
5.2.3.	Susze.....	35
5.2.4.	Zagadnienia horyzontalne.....	36
5.2.5.	Podsumowanie.....	36
5.2.6.	Analiza SWOT	36
5.3.	Gleby	37
5.3.1.	Zagadnienia horyzontalne.....	38
5.3.2.	Podsumowanie.....	39
5.3.3.	Analiza SWOT	39
5.4.	Zasoby geologiczne	39
5.4.1.	Zagadnienia horyzontalne.....	41
5.4.2.	Podsumowanie.....	41
5.4.3.	Analiza SWOT	41
5.5.	Zasoby przyrodnicze.....	42
5.5.1.	Formy ochrony przyrody	42
5.5.2.	Zagadnienia horyzontalne.....	49
5.5.3.	Podsumowanie.....	49
5.5.4.	Analiza SWOT	50
5.6.	Gospodarka wodno-ściekowa	50
5.6.1.	Sieć wodociągowa	50
5.6.2.	Sieć kanalizacyjna	52
5.6.3.	Jakość wód powierzchniowych	53
5.6.4.	Jakość wód podziemnych	54
5.6.5.	Zagadnienia horyzontalne.....	55
5.6.6.	Podsumowanie.....	56

5.6.7.	Analiza SWOT	56
5.7.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	57
5.7.1.	Zagadnienia horyzontalne	59
5.7.2.	Podsumowanie	60
5.7.3.	Analiza SWOT	60
5.8.	Zagrożenia hałasem.....	61
5.8.1.	Zagadnienia horyzontalne	63
5.8.2.	Podsumowanie	64
5.8.3.	Analiza SWOT	64
5.9.	Pola elektromagnetyczne.....	65
5.9.1.	Zagadnienia horyzontalne	67
5.9.2.	Podsumowanie	67
5.9.3.	Analiza SWOT	68
5.10.	Zagrożenia poważnymi awariami.....	68
5.10.1.	Zagadnienia horyzontalne	68
5.10.2.	Podsumowanie	69
5.10.3.	Analiza SWOT	69
6.	Podsumowanie efektów realizacji dotychczas realizowanych działań na rzecz ochrony środowiska	70
7.	Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie.....	71
8.	Monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość z realizacji Programu Ochrony Środowiska..	76

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Janów na tle powiatu sokólskiego i województwa podlaskiego	18
Rysunek 2. Podział województwa podlaskiego na strefy	26
Rysunek 3. Zlewnie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na tle Gminy Janów	32
Rysunek 4. Jednolite Części Wód Podziemnych na tle Gminy Janów	35
Rysunek 5. Złoża kopalin na tle Gminy Janów	40
Rysunek 6. Rezerваты przyrody na terenie Gminy Janów	43
Rysunek 7. Park krajobrazowy na terenie Gminy Janów	44
Rysunek 8. Obszary Natura 2000 na terenie Gminy Janów	45
Rysunek 9. Pomniki przyrody na terenie Gminy Janów	47
Rysunek 10. Granice Gminy Janów na tle korytarzy ekologicznych	48
Rysunek 11. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na tle Gminy Janów	66

SPIS TABEL

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD w Gminie Janów w roku 2024	22
Tabela 2. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków w Gminie Janów	24
Tabela 3. Klasyfikacja strefy podlaskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia	28
Tabela 4. Klasyfikacja strefy podlaskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin	28
Tabela 6. Charakterystyka JCWPd	34
Tabela 7. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Janów	37
Tabela 8. Bilans zasobów złóż kopalin w Gminie Janów	40
Tabela 9. Struktura lasów na terenie Gminy Janów	42
Tabela 10. Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Janów	46
Tabela 11. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Janów w latach 2018-2024	52
Tabela 12. Stan ekologiczny jednolitych części wód	53

Tabela 13. Klasyfikacja stanu czystości jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Janów	54
Tabela 14. Stan ekologiczny jednolitych części wód	55
Tabela 15. Ilości odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Janów	58
Tabela 16. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik L_{DWN} – powiat sokólski	62
Tabela 17. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik L_N – powiat sokólski ..	63
Tabela 18. Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Janów	67
Tabela 19. Wskaźniki monitorowania efektów realizacji związanych z ochroną środowiska w Gminie Janów	70
Tabela 20. Cele, kierunki interwencji i zadania	72
Tabela 21. Harmonogram zadań własnych wraz z ich finansowaniem	74

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności na terenie Gminy Janów w latach 2018–2024.....	19
Wykres 2. Ruch naturalny na terenie Gminy Jansamorzady@envico.com.plów w latach 2018–2024.....	20
Wykres 3. Ludność w grupach: przedprodukcyjnej, produkcyjnej i poprodukcyjnej na terenie Gminy Janów	20
Wykres 4. Liczba zameldowań i wymeldowań na pobyt stały w Gminie Janów w latach 2018–2024.....	21
Wykres 5. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Janów w latach 2018–2024	22
Wykres 6. Długość sieci wodociągowej rozdzielczej i wskaźnik zwodociągowania Gminy Janów w latach 2018-2024.....	51
Wykres 7. Zużycie wody ogółem na 1 mieszkańca w m^3 Gminy Janów w latach 2018–2024. 51	
Wykres 8. Długość sieci kanalizacyjnej oraz wskaźnik skanalizowania Gminy Janów w latach 2018–2024.....	52

WYKAZ SKRÓTÓW

ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BDL	Bank Danych Lokalnych
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
GPZ	Główny Punkt Zasilania
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
ISOK	Informatyczny System Osłony Kraju
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NPPDL	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OSCR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSO	Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków
OZE	Odnawialne źródła energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGL LP	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.
PIG PIB	Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PWIS	Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
SOO	Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk
SUW	Stacja Uzdatniania Wody
SWOT	Technika służąca do porządkowania i analizy informacji
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPGO	Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
ZDR	Zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

1. WSTĘP

Sporządzenie niniejszego Programu jest wypełnieniem dyspozycji przepisów prawa. Najwyższy imperatyw stanowi art. 74 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., nakazujący władzom publicznym prowadzenie polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom. Norma ta została rozwinięta w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.), która w art. 17 i 18 zobowiązuje organ wykonawczy gminy do sporządzenia, a Radę Gminy do uchwalenia programu ochrony środowiska.

Program przyjmowany jest uchwałą Rady Gminy po zaopiniowaniu przez odpowiednie jednostki (Zarząd Powiatu, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego) i przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Program Ochrony Środowiska jest podstawowym dokumentem pozwalającym na koordynację działań związanych z ochroną środowiska na terenie gminy. Znajdują się w nim szczegółowe cele i zadania, jakie stoją przed gminą i innymi podmiotami w odniesieniu do ochrony środowiska. Zdefiniowane cele i zadania są przygotowane w taki sposób, by w jak najwyższym stopniu były wykonalne z zastosowaniem założeń zrównoważonego rozwoju.

Realizacja zaplanowanych w Programie zadań wymaga koordynacji pomiędzy sektorami administracji, przedsiębiorstw oraz nauki, a także włączenia społeczeństwa w proces dbałości o środowisko.

Znajdują się w nim zapisy związane z działaniami profilaktycznymi, które mają za zadanie przeciwdziałać potencjalnym zagrożeniom w przyszłości. Przygotowane zestawienie wytycznych pozwoli na dążenie do poprawy stanu środowiska w gminie i ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko. Dzięki programowi zwiększy się ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Oprócz kwestii ochrony środowiska Program porusza również problematykę nasilających się zmian klimatycznych oraz wyznacza kierunki adaptacji. Obowiązek ich określenia na poziomie regionalnym nakłada *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030* (SPA 2020).

2. STRESZCZENIE

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem, którego obowiązek opracowania został nałożony na organ wykonawczy gminy przez ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.). Struktura i zawartość dokumentu została opracowana według wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, opublikowanych przez Ministerstwo Środowiska 2 września 2015 r.

Nadrzędnym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska jest sprecyzowanie działań, jakie można przedsięwziąć w celu realizacji polityki ochrony środowiska. Zadania stawiane przed jednostką samorządu terytorialnego pokrywają się z założeniami podstawowej dokumentacji programowej i strategicznej. Program Ochrony Środowiska jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania ochroną środowiska na szczeblu gminnym. Stanowi pomost między konkretnymi działaniami, a dokumentami programowymi.

Podczas opracowania programu ochrony środowiska zastosowano model D-P-S-I-R (siła sprawcza – presja – stan – wpływ – reakcja), który został opracowany przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. Zgodnie z modelem zjawiska społeczne i gospodarcze prowadzą do wywierania presji na środowisko. W konsekwencji zmiana ulega stan środowiska. Środowisko ma bezpośredni wpływ na ekosystemy oraz na gospodarkę. Wpływ ten wyzwała społeczną i polityczną reakcję, która kształtuje pośrednio lub bezpośrednio poszczególne elementy modelu.

Opis stanu środowiska został uzupełniony o opis przyczyn takiego stanu oraz wpływu środowiska na życie gospodarcze i społeczne. Oceny stanu środowiska dokonano z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji, są to kolejno:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Gospodarowanie wodami.
3. Gleby.
4. Zasoby geologiczne.
5. Zasoby przyrodnicze.
6. Gospodarka wodno-ściekowa.
7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

8. Zagrożenia hałasem.
9. Pole elektromagnetyczne.
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Ponadto w każdym z powyższych obszarów interwencji szczegółowo przedstawiono wyniki analizy SWOT, a zatem mocne strony gminy, przyczyniające się do pozytywnych aspektów obecnego stanu środowiska i słabe, wymagające zmian, a przez to interwencji zmierzających do poprawy stanu obecnego. Wskazano również potencjalne zagrożenia, jakie w przyszłości mogą być szkodliwe, a którym można i trzeba przeciwdziałać. Ponadto uwzględniono zagadnienia horyzontalne, tj. adaptację do zmian klimatu, monitoring środowiska i nadzwyczajne zagrożenia środowiska oraz działania edukacyjne.

W celu określenia stopnia zaawansowania realizacji zamierzonych działań, do poszczególnych zadań sprecyzowano wskaźniki. Pomogą one monitorować, w jakim stopniu założenia z Programu Ochrony Środowiska są już wykonane, a jakie należy udoskonalać.

Wskazane w Programie Ochrony Środowiska cele i kierunki, a także konkretne zamierzenia inwestycyjne im przypisane są spójne, zarówno z krajowymi, jak i wojewódzkimi programami, strategiami i planami w zakresie ochrony środowiska. Odzwierciedlają obecne trendy w zakresie jego ochrony, które przyczynią się także do realizacji polityk krajowych. Spójność z dokumentami strategicznymi i programami została opisana w rozdziale 3.

3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI

Obecnie polityka ochrony środowiska prowadzona jest w oparciu o strategię rozwoju, programy i dokumenty programowe, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198). W związku z tym, dokumentami, na których oparty został tworzony Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janów na lata 2026 – 2029 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2030-2033 są:

1. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030

KPEiK przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej tj.: bezpieczeństwa energetycznego, wewnętrznego rynku energii, efektywności energetycznej, obniżenia emisyjności, badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:

- a) 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,
- b) 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
- c) wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- d) redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

2. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności:

- a) Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.

3. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.):

- a) Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
- b) Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Transport,

- c) Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia,
 - d) Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko.
4. Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej:
- a) Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I),
 - b) Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II),
 - c) Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III),
 - d) Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV),
 - e) Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).
5. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku:
- a) Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
 - b) Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030:
- a) Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.
7. Polityka energetyczna Polski do 2040 roku:
- a) Rozwój odnawialnych źródeł energii.
8. Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 roku:
- a) Obszar interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza:
cele: spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza, adaptacja do zmian klimatu, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, ograniczenie zanieczyszczenia świetlnego, monitoring zanieczyszczenia świetlnego w celu ochrony człowieka, fauny i flory,
 - b) Obszar interwencji: zagrożenia hałasem:
cele: poprawa stanu klimatu akustycznego i osiągnięcie stanu braku przekroczeń

- dopuszczalnych, zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas,
- c) Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne:
cel: utrzymanie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych,
- d) Obszar interwencji: gospodarowanie wodami:
cele: zwiększenie retencji wodnej województwa, racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody, przeciwdziałanie skutkom suszy, ochrona przed powodzią, osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód,
- e) Obszar interwencji: gospodarka wodno-ściekowa:
cele: poprawa stopnia skanalizowania terenów wiejskich, poprawa jakości wody i rozwój sieci wodociągowej,
- f) Obszar interwencji: zasoby geologiczne:
cele: ochrona złóż kopalin, ograniczenie presji wywieranej na środowisko związanej z wydobyciem kopalin, rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
- g) Obszar interwencji: gleby:
cele: utrzymanie dobrej jakości gleb i ochrona ich przed degradacją, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych,
- h) Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:
cele: redukcja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie, ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania, ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami,
- i) Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze:
cele: zachowanie licznych siedlisk i gatunków zagrożonych wyginięciem, zachowanie różnorodności biologicznej i bogatych zasobów przyrodniczych.
- j) Obszar interwencji: zagrożenie poważnymi awariami:
cel: ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

9. Programu Rozwoju Powiatu Sokólskiego na lata 2023-2030:

a) Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego:

kierunki interwencji: ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, poprawa efektywności energetycznej,

b) Cel: Poprawa klimatu akustycznego:

kierunek interwencji: ograniczenie emisji hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska,

c) Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód:

kierunki interwencji: zmniejszanie ilości wprowadzonych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody, poprawa efektywności odprowadzania wód opadowych,

d) Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodnościekowej:

kierunek interwencji: zapewnienie dobrej jakości wody dla ludności oraz rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków;

e) Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami:

kierunki interwencji: ograniczenie ilości odpadów, selektywne zbieranie odpadów.

10. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Janów.

4. CHARAKTERYSTYKA GMINY JANÓW

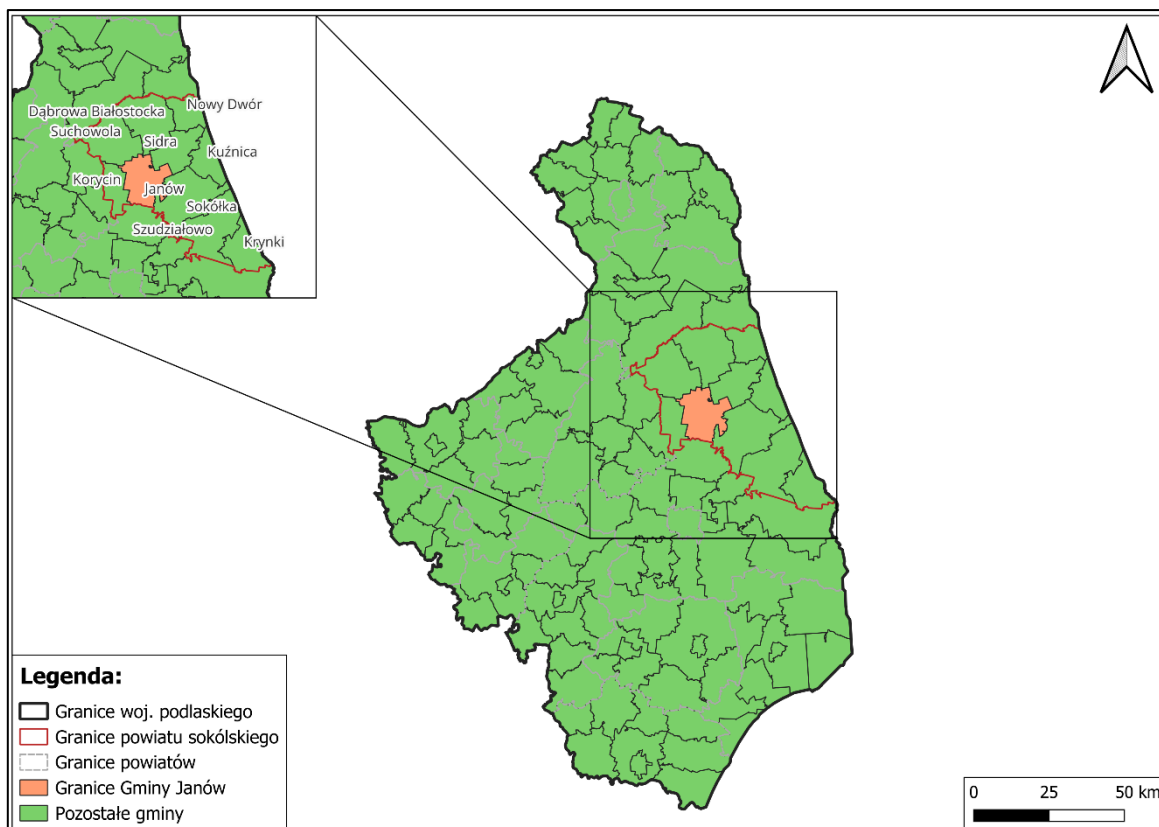
4.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina Janów jest gminą wiejską, położoną w województwie podlaskim na terenie powiatu sokólskiego. W skład gminy wchodzi 35 sołectw o łącznej powierzchni 207,84 km².

Gmina Janów graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- od północy z gminą Suchowola (powiat sokólski), z gminą Dąbrowa Białostocka (powiat sokólski) i gminą Sidra (powiat sokólski),
- od wschodu z gminą Sokółka (powiat sokólski),
- od południa z gminą Czarna Białostocka (powiat białostocki),
- a od zachodu z gminą Korycin (powiat sokólski).

Gmina Janów leży (wg. podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego) na terenie makroregionu Niziny Północnopodlaskiej. Zachodnia część gminy leży na terenie mezoregionu Wysoczyzna Białostocka, a wschodnia na terenie mezoregionu Wzgórza Sokólskie. Siedziba gminy - miejscowość Janów położona jest w odległości ok. 25 km od Sokółki, siedziby powiatu sokólskiego.

Rysunek 1. Położenie Gminy Janów na tle powiatu sokólskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne

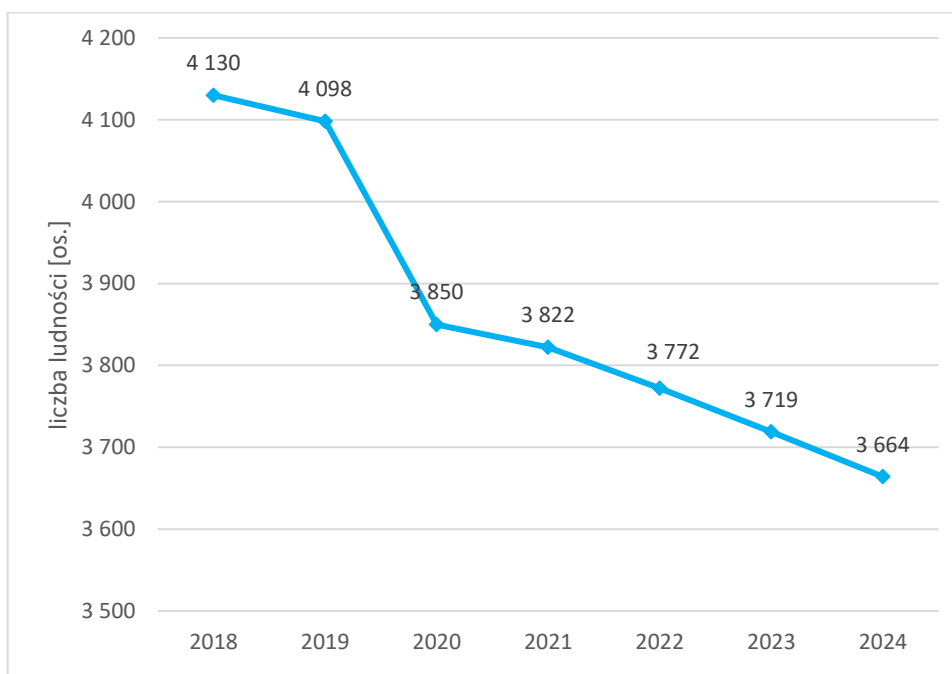
Sieć dróg publicznych w gminie stanowią:

- droga wojewódzka: nr 671,
- drogi powiatowe i drogi gminne,
- drogi dojazdowe, wewnętrzne i śródpolne¹.

4.2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na przestrzeni ostatnich lat liczba ludności na terenie Gminy Janów spadała.

W 2024 roku gminę Janów zamieszkiwało 3 664 osób, z czego 51% (1 869 osób) stanowiły kobiety, a 49,0 % (1 795 osób) mężczyźni².

Wykres 1. Liczba ludności na terenie Gminy Janów w latach 2018–2024

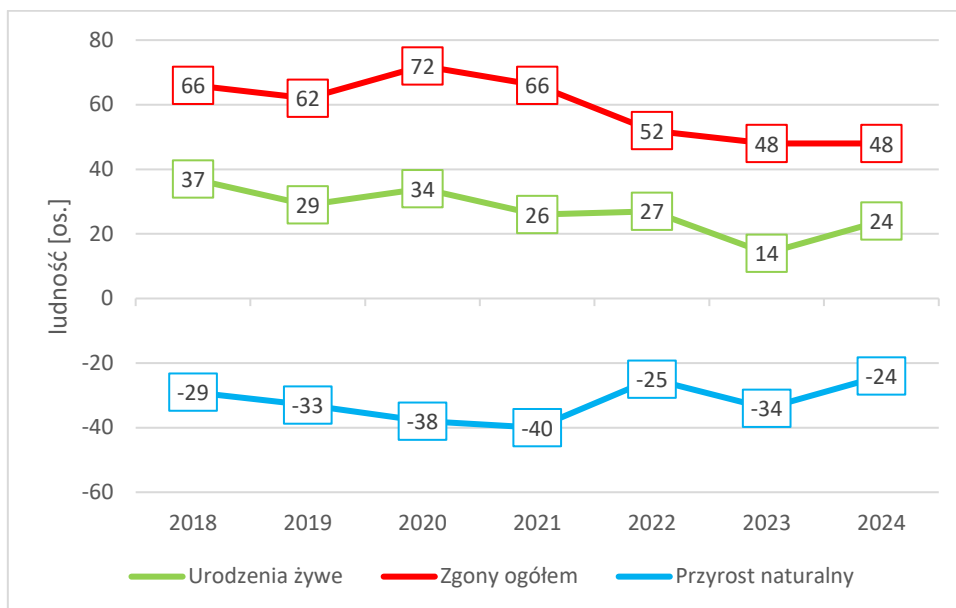
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanym okresie, na terenie Gminy Janów, w każdym roku wchodzącym w skład analizy, odnotowano ujemny przyrost naturalny³.

¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Janów

² Bank Danych Lokalnych, GUS

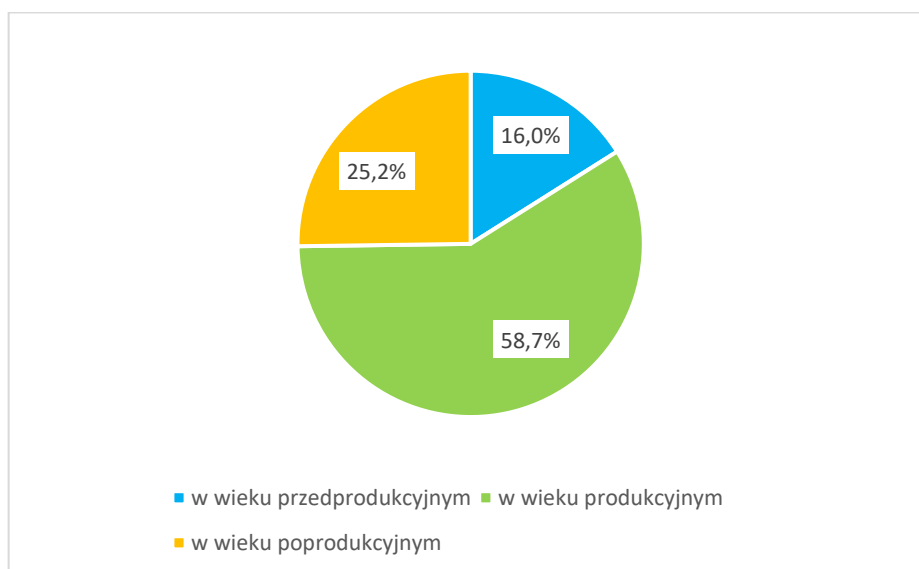
³ Bank Danych Lokalnych, GUS

Wykres 2. Ruch naturalny na terenie Gminy Janów w latach 2018–2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pod względem struktury wiekowej, w Gminie Janów przeważa ludność w wieku produkcyjnym (58,7% ludności). Mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowią 16,0 %, natomiast w wieku poprodukcyjnym 25,2% ogółu ludności. Wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosił w 2024 roku 70,2. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) w Gminie Janów wyniósł 104,1.⁴

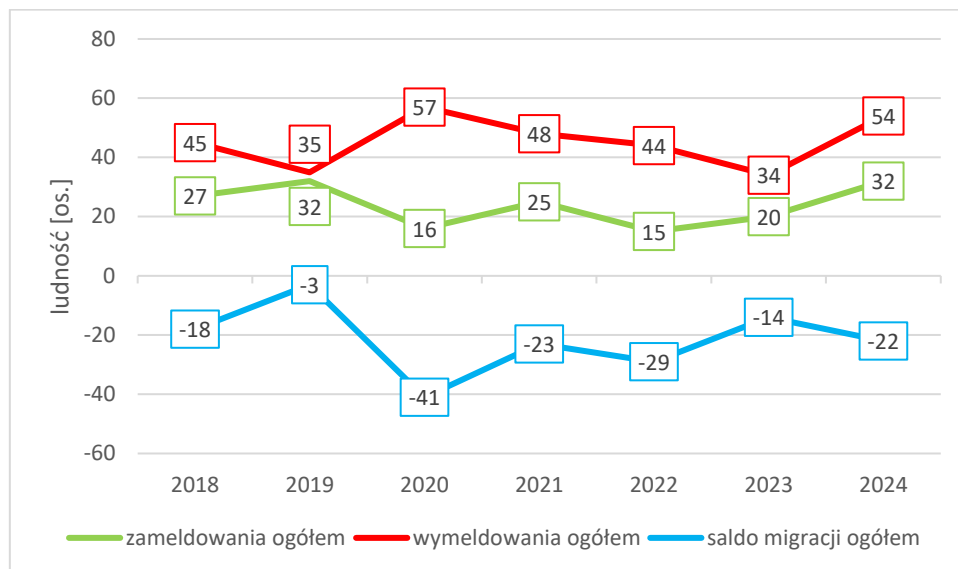

Wykres 3. Ludność w grupach: przedprodukcyjnej, produkcyjnej i poprodukcyjnej na terenie Gminy Janów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁴ Bank Danych Lokalnych, GUS

Liczba zameldowań na terenie Gminy Janów w roku 2024 wzrosła o 5 w stosunku do roku 2018. W tym samym okresie wzrosła również liczba wymeldowań - o 9. Saldo migracji na terenie Gminy Janów, przez cały analizowany okres czasu, przyjmuje wartości ujemne⁵.

Wykres 4. Liczba zameldowań i wymeldowań na pobyt stały w Gminie Janów w latach 2018–2024
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

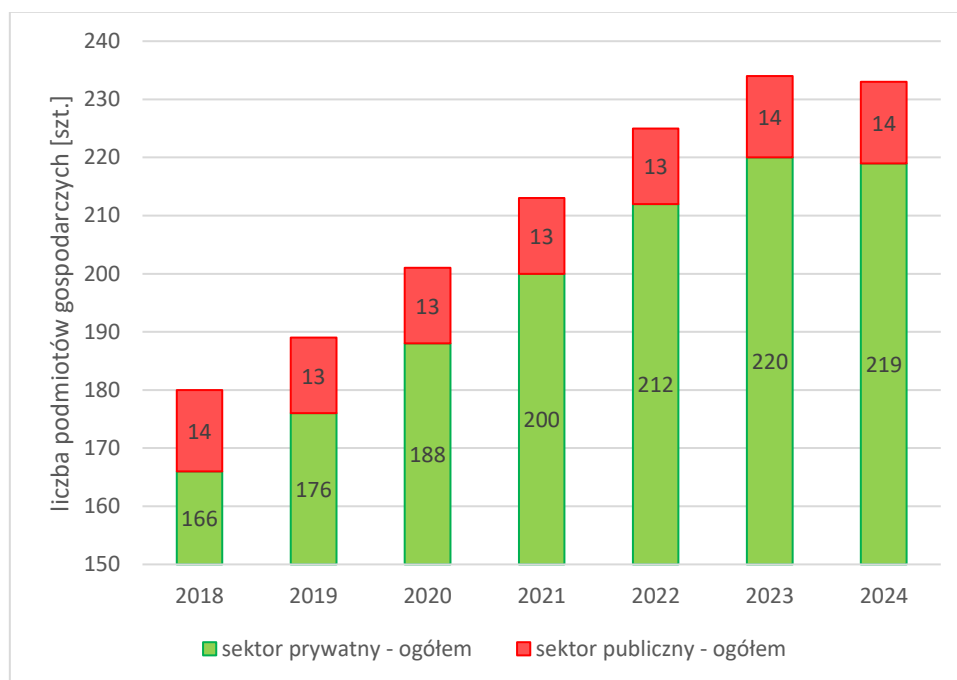
4.3. SYTUACJA GOSPODARCZA

W Gminie Janów w 2024 roku zarejestrowanych było 233 podmioty gospodarki narodowej. Przeważają przedsiębiorstwa sektora prywatnego - 219 podmiotów (94,0%), do sektora publicznego przynależy jedynie 14 podmiotów (6,0%).

W 2024 roku liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Janów wg danych GUS, wzrosła o 53 przedsiębiorstw względem roku bazowego - 2018. Wpływa to pozytywnie na rozwój gospodarczy gminy⁶.

⁵ Bank Danych Lokalnych, GUS

⁶ Bank Danych Lokalnych, GUS

Wykres 5. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Janów w latach 2018–2024
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na tle wszystkich działalności, w sektorze prywatnym, zdecydowanie wyróżniają się sekcje: F (budownictwo) - 43 podmioty, G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów) - 29 podmiotów oraz S i T (Pozostała działalność usługowa) - 43 podmioty. W sektorze publicznym dominuje sekcja P (edukacja) - 10 podmiotów.

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD w Gminie Janów w roku 2024

Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD		Liczba jednostek gospodarczych na rok 2024	
		Sektor prywatny	Sektor publiczny
Sekcja A	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	17	-
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	25	-
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	-
Sekcja E	Dostawa wód, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	-

Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD		Liczba jednostek gospodarczych na rok 2024	
		Sektor prywatny	Sektor publiczny
Sekcja F	Budownictwo	43	-
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle	29	-
Sekcja H	Transport i działalność magazynowa	6	-
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8	-
Sekcja J	Informacja i komunikacja	6	-
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	-	-
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3	-
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11	-
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9	-
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	2
Sekcja P	Edukacja	2	10
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3	1
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1	1
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa	43	-
łącznie		219	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.4. ZABYTKI

Dziedzictwem kulturowym gminy są przede wszystkim obiekty architektoniczne. Poniżej przedstawiono spis budynków, które zostały wpisane do rejestru zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa⁷.

⁷ Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków - stan na 31 grudnia 2025 roku

Tabela 2. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków w Gminie Janów

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer Rejestru Zabytków	Data wpisu
1.	Białousy	Wiatrak holender	A-530	20.03.1979 r.
2.	Janów	Kościół par. pw. św. Jerzego	A-355	2.06.2011 r.
3.		Cmentarz przy kościele		
4.		Ogrodzenie z bramkami i schodami		
5.		Rozplanowanie przestrzenne d. miasta - obecnej wsi	A-267	30.06.1986 r.
6.		Cmentarz rzym.-kat		01.09.2000 r.
7.		Cmentarz żydowski	A-112	23.03.1993 r.
8.	Marchelówka	Wiatrak holender	403	3.08.1977 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa

4.5. WARUNKI KLIMATYCZNE

Powiat sokólski, w którego skład wchodzi Gmina Janów, położony jest w północno-wschodniej części województwa podlaskiego, znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego o wyraźnych cechach kontynentalnych. Średnia temperatura roczna na tym obszarze wynosi ok. 7,2 °C, natomiast średnia roczna suma opadów mieści się w granicach 600-650 mm. Pokrywa śnieżna utrzymuje się tu wyjątkowo długo, średnio od 85 do 100 dni w roku, a okres wegetacyjny jest jednym z najkrótszych w Polsce i trwa około 190-200 dni. Dominują wiatry z kierunków zachodnich i południowo-zachodnich o średniej prędkości 3-4 m/s.

4.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.6.1. SYSTEM GAZOWY

Gmina Janów charakteryzuje się brakiem rozbudowanej, liniowej sieci gazu ziemnego, przez co mieszkańcy polegają głównie na gazie dostarczonym w butlach lub do przydomowych zbiorników. Wykorzystanie gazu ogranicza się przede wszystkim do celów bytowych, takich jak przygotowywanie posiłków oraz, w mniejszym stopniu, do ogrzewania budynków.

4.6.2. SYSTEM CIEPŁOWNICZY

Na terenie Gminy Janów nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy, a zaopatrzenie w ciepło opiera się na indywidualnych źródłach ogrzewania. Dominują kotły na paliwa stałe (biomasa, węgiel), choć coraz częściej zastępowane są one przez nowoczesne rozwiązania, takie jak pompy ciepła, wspierane przez instalacje fotowoltaiczne.

4.6.3. SYSTEM ELEKTROENERGETYCZNY

Przez teren gminy przebiegają linie napowietrzne średniego i niskiego napięcia, a za dystrybucję energii odpowiada PGE Dystrybucja S.A. Infrastruktura ta zapewnia stabilne dostawy prądu do gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, będąc jednocześnie modernizowaną pod kątem przyłączania nowych mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii.

5. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA GMINY JANÓW

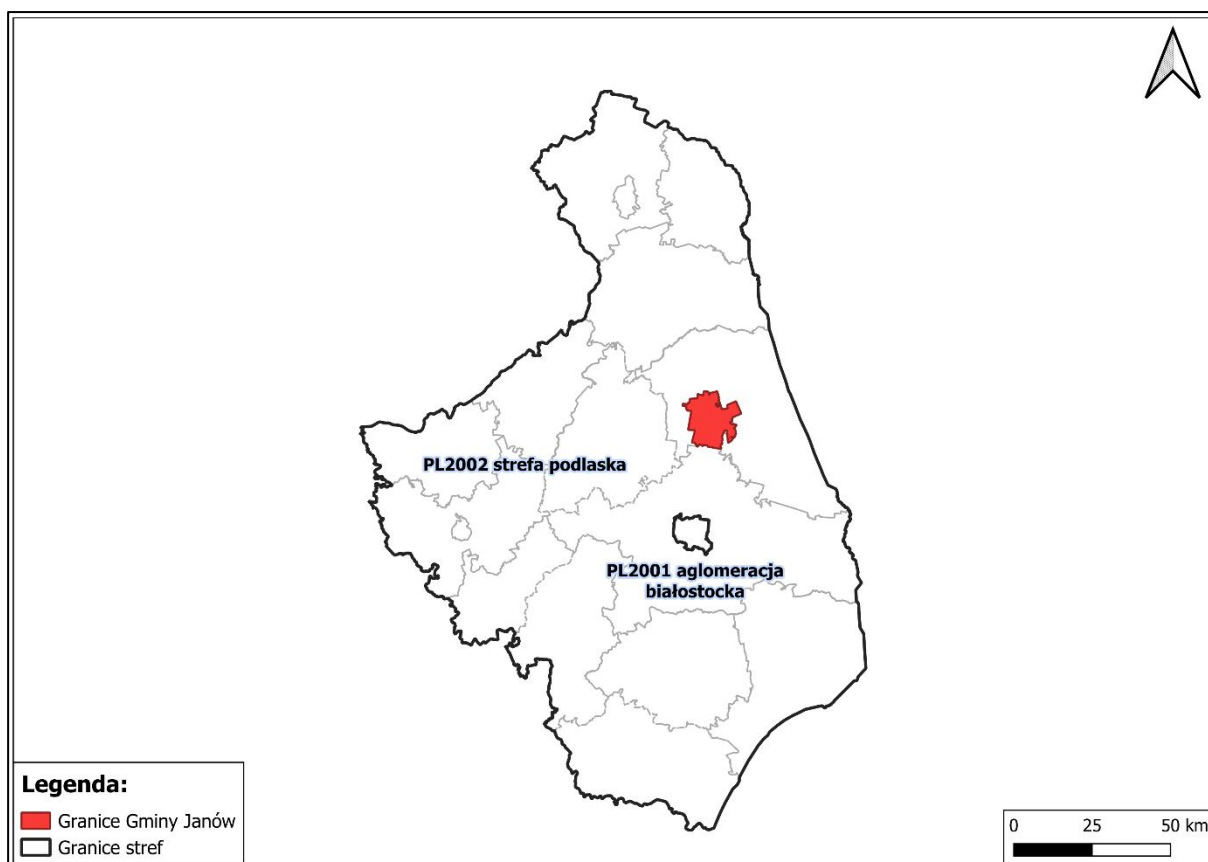
5.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

5.1.1. JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w roku 2025 dla obszaru województwa podlaskiego przeprowadził roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego dotyczącą roku 2024. Obowiązek ten wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2020 poz. 2279). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 914) województwo podlaskie podzielone zostało na następujące strefy:

- PL2002 strefa podlaska,
- PL2001 aglomeracja białostocka.

W obu strefach wykonano ocenę pod kątem ochrony zdrowia ludzi, a w strefie podlaskiej dodatkowo wykonano ocenę pod kątem ochrony roślin.

Rysunek 2. Podział województwa podlaskiego na strefy

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim Raport Wojewódzki za rok 2024

Gmina Janów należy do strefy podlaskiej. Ocenę wykonano według kryteriów dotyczących ochrony zdrowia ludzi dla 12 substancji⁸:

- dwutlenku siarki - SO₂,
- dwutlenku azotu - NO₂,
- tlenku węgla - CO,
- benzenu - C₆H₆,
- pyłu zawieszonego PM₁₀,
- pyłu zawieszonego PM_{2,5},
- ołowiu w pyle - Pb (PM₁₀),
- arsenu w pyle - As (PM₁₀),
- kadmu w pyle - Cd (PM₁₀),
- niklu w pyle - Ni (PM₁₀),
- benzo(a)pirenu w pyle - B(a)P(PM₁₀),
- ozonu - O₃,

oraz kryteriów określonych w celu ochrony roślin dla 3 substancji:

- dwutlenku siarki - SO₂,
- tlenków azotu - NO_x,
- ozonu - O₃.

Dwutlenek siarki, tlenek węgla, dwutlenek azotu, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a także metale ciężkie i pyły zawieszone należą do produktów spalania wpływających na występowanie niskiej emisji. Ozon z kolei jest zagrożeniem dla człowieka i środowiska naturalnego w sytuacji, gdy pojawi się w powietrzu przy powierzchni ziemi. Powstaje on w gorące, słoneczne, letnie dni, w wyniku reakcji chemicznych zachodzących w przyziemnej warstwie atmosfery, gdy jest ona zanieczyszczona dwutlenkiem azotu. Dzieje się tak najczęściej w centrach miast lub przy ruchliwych trasach komunikacyjnych.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie do jednej z poniższych klas⁹:

⁸ Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim w 2024 r., GIOŚ

⁹ Oznaczenie klas przyjęto wg. instrukcji GIOŚ i kodowania stosowanego w raportowaniu wyników do Europejskiej Agencji Środowiska

- w klasyfikacji podstawowej:
 - o do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub docelowych,
 - o do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe.

Tabela 3. Klasyfikacja strefy podlaskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO ₂	CO	NO ₂	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP	O ₃
PL2002 strefa podlaska	A	A	A	A	A	A1	A	A	A	A	A	A

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim, Raport Wojewódzki za rok 2024

Tabela 4. Klasyfikacja strefy podlaskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
	SO ₂	NO ₂	O ₃
PL2002 strefa podlaska	A	A	A

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim, Raport Wojewódzki za rok 2024

Zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza w województwie podlaskim w 2024 r. w strefie podlaskiej nie stwierdzono przekroczenia poziomów docelowych substancji w odniesieniu do ochrony zdrowia ludzi.

W ramach emisji powierzchniowej to sektor mieszkalnictwa stanowi największe źródło wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza na terenie Gminy Janów. Podstawowym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego jest emisja niska, pochodząca z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie odbywa się w nieefektywny sposób. Paliwa stałe (głównie węgiel) stosowane najczęściej w wyżej wymienionych systemach grzewczych emitują benzo(a)piren kilkaset razy bardziej obficie, niż paliwa gazowe. Cechą charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest przez liczne, rozproszone źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń. Duża liczba kominów o niewielkiej wysokości powoduje, że wprowadzane zanieczyszczenia do środowiska są uciążliwe, ponieważ zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania. Wyniki badań monitoringowych wskazują, że emisja

z ogrzewania indywidualnego w mniejszych ośrodkach miejskich oraz wiejskich ma bardzo znaczący udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń do powietrza. Jej wpływ najbardziej uwidacznia się w obszarach charakteryzujących się zwartą zabudową. Na terenie Gminy przeprowadzona została inwentaryzacja indywidualnych źródeł ciepła.

Dodatkowo uwagę należy zwrócić na materiał wykorzystywany do spalania. Ze względów ekonomicznych często jest to węgiel o niskiej jakości.

Drugą grupą emisji, co do wielkości wpływu na wartość przekroczeń jest emisja liniowa pochodząca z ruchu drogowego. Największe strumienie zanieczyszczeń związane są z głównymi węzłami komunikacyjnymi, w tym: wzdłuż ulic o zwartej, obustronnej zabudowie, będących tranzytowymi ciągami komunikacyjnymi (podwyższone stężenia NO₂, CO, formaldehydu, benzenu, itp.). Ciągły wzrost ruchu samochodowego powoduje degradację nawierzchni, co powoduje zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery. Dzieje się to pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg. Warto zaznaczyć, że wielkość emisji ze źródeł komunikacyjnych zależy od natężenia ruchu na poszczególnych trasach, rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa, ale wpływ na poziom zanieczyszczeń mają również takie procesy, jak zużycie opon, hamulców oraz ścieranie nawierzchni dróg, nazywane emisją poza spalinową.

Największe zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów w Gminie Janów emitowane są m. in. wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 671.

Emisja punktowa obejmuje głównie emisję zanieczyszczeń pochodzących ze spalania węgla jako paliwa do ogrzewania budynków mieszkalnych. Niska emisja jest źródłem takich zanieczyszczeń jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, pył, sadza, a więc typowych zanieczyszczeń powstających podczas spalania paliw stałych i gazowych. Mają one istotny wpływ na zasięg i wielkość stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Warto wskazać, że istniejące kompleksy leśne na terenie gminy działają korzystnie na oczyszczanie powietrza atmosferycznego z zanieczyszczeń w okresie wegetacyjnym.

Gmina Janów od 2019 r. uczestniczy w rozwoju pozyskiwania energii z OZE. Na dwóch obiektach użyteczności publicznej należących do Gminy zamontowane zostały instalacje fotowoltaiczne (Urząd Gminy Janów – 16 kW i Zespół Szkół Samorządowych w Janowie – 38 kW). Planuje się montaż instalacji fotowoltaicznych na kolejnych dziewięciu obiektach. W latach 2021-2023 Gmina Janów przeprowadziła projekt dla mieszkańców w ramach którego

32 gospodarstwa otrzymały grant w postaci dofinansowania do montażu instalacji fotowoltaicznych a 6 gospodarstw do montażu instalacji kolektorów słonecznych. Gmina Janów jest członkiem Klastra Energii Powiatu Sokólskiego, który to podmiot pozyskał środki z Krajowego Planu Odbudowy, dzięki którym powstaną nowe instalacje pozyskujące energię z OZE. W ramach tego projektu 10 budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Janów zostanie wyposażonych w instalacje fotowoltaiczne z magazynami energii (8 nowych obiektów w tym 6 z magazynami energii) a 65 mieszkańców otrzyma dofinansowanie do budowy takich instalacji w swoich gospodarstwach domowych¹⁰.

5.1.2. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii w skali lokalnej,
- intensyfikacja działań w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł produkcji energii,
- wykorzystywanie w nowym budownictwie źródeł ciepła opartych na zużyciu innych surowców niż węgiel,
- w przypadku wykorzystania węgla ważne jest również instalowanie wysokosprawnych, nowoczesnych kotłów grzewczych.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- należy zwrócić szczególną uwagę na awarie przemysłowe, awarie w sieciach gospodarki komunalnej i liniach energetycznych oraz na inne nadzwyczajne zagrożenia środowiska, które wynikają z nasilenia zmian klimatycznych. W przypadku instalacji technologicznych zagrożenie wynika głównie z niedopatrzenia lub niewłaściwej obsługi, eksploatacji bądź konserwacji urządzeń. Przyczyną awarii sieci może być natomiast jej przeciążenie (w tym zły stan techniczny przy zwiększonym obciążeniu) bądź zewnętrzne warunki pogodowe (mroz, upał).

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- prowadzenie edukacji mieszkańców i zwiększanie ich świadomości w zakresie zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, a także metod zapobiegania niekorzystnym zmianom klimatu,
- organizacja wydarzeń kierowanych do mieszkańców mających na celu promocję budownictwa pasywnego, odnawialnych źródeł energii oraz transportu alternatywnego (elektrycznego).

MONITORING ŚRODOWISKA

- w ramach funkcjonowania monitoringu środowiska przyrodniczego w zakresie badań jakości powietrza wykonywane są opracowania, dotyczące strefy podlaskiej. GIOŚ co roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu.

¹⁰ Urząd Gminy Janów

5.1.3. PODSUMOWANIE

W 2025 roku GIOŚ dla województwa podlaskiego przeprowadził roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego dotyczącą roku 2024. Dla strefy podlaskiej, w której położona jest Gmina Janów, nie występują żadne obszary przekroczenia progów analizowanych substancji. Na obszarze Gminy Janów wpływ na stan powietrza atmosferycznego ma: emisja powierzchniowa pochodząca ze spalania paliw na cele energetyczne (głównym problem w tym przypadku są piece pozaklasowe) oraz emisja liniowa (droga wojewódzka przebiegająca przez gminę). Największe zanieczyszczenie ma miejsce podczas sezonu grzewczego (źródła emisji, którymi często są piece pozaklasowe opierają się o paliwa stałe). Wpływ ruchu drogowego (emisja liniowa) na zanieczyszczenie powietrza jest mniejszy niż instalacji grzewczych, jednak jest równomiernie nasilony podczas całego roku kalendarzowego, zwłaszcza na obszarach położonych wzdłuż głównych dróg przebiegających przez gminę. Gmina Janów dąży do realizacji inwestycji służących poprawie jakości powietrza, m.in. poprzez termomodernizacje budynków i inwestowanie w OZE.

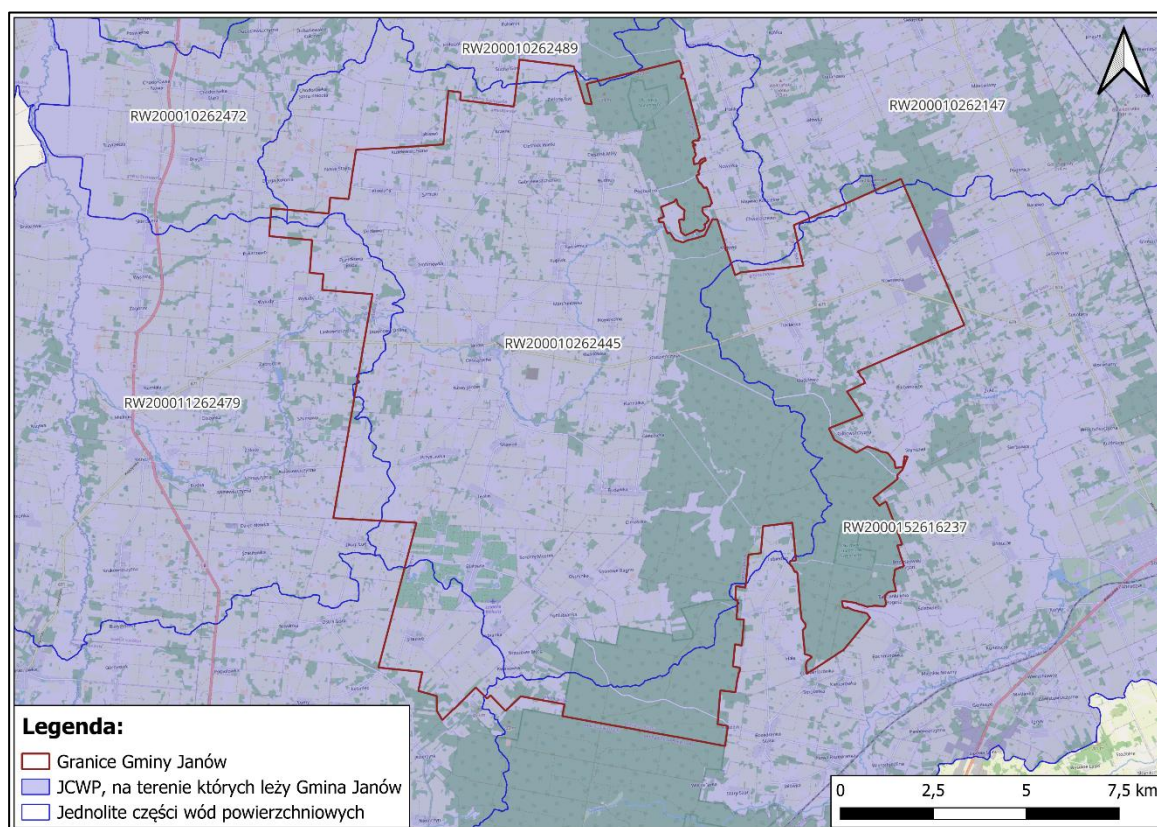
5.1.4. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – stały monitoring powietrza na terenie strefy podlaskiej, – położenie gminy w strefie podlaskiej, gdzie nie odnotowano przekroczeń stężeń analizowanych substancji, – członkostwo gminy w Kłastrze Energii Powiatu Sokólskiego, – brak zakładów przemysłowych silnie zanieczyszczających powietrze. 	<ul style="list-style-type: none"> – wysoki udział emisji niskiej (z ogrzewania indywidualnego), – stale wzrastający ruch drogowy, – piece pozaklasowe.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – termomodernizacja budynków gminnych, – wzrost energooszczędności poprzez rozwój energetyki odnawialnej, – dofinansowania dla samorządów i osób fizycznych na inwestycje związane z ochroną powietrza, – rozwój OZE, – ograniczenie emisji CO₂ z transportu kołowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – brak wystarczających środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powietrza, – wzrost liczby samochodów, – spalanie odpadów w gospodarstwach domowych.

5.2. GOSPODAROWANIE WODAMI

5.2.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina Janów położona jest w dorzeczu Wisły. Sieć wód powierzchniowych na terenie gminy tworzą mniejsze cieki oraz sieć melioracyjna. Sieć wód powierzchniowych gminy Janów jest słabo rozwinięta, a łączna powierzchnia wód otwartych wynosi 120 ha, co stanowi zaledwie 0,6% obszaru gminy. Pod względem hydrograficznym teren ten jest podzielony między dwie główne zlewnie: 85% obszaru leży w dorzeczu Biebrzy, natomiast pozostałe 15% w dorzeczu Narwi. Przez gminę przebiega wododział III rzędu oddzielający te dwa systemy. Głównym ciekim wodnym jest rzeka Kumiałka, będąca dopływem Brzozówki, która bierze swój początek w okolicy wsi Ostrynka. W swoim biegu przyjmuje ona największe dopływy z terenu gminy, czyli rzeki Kamionkę oraz Kamienicę, które odpowiadają za odwodnienie północnej części obszaru.

Rysunek 3. Zlewnie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na tle Gminy Janów
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KZGW

Gmina Janów leży w granicach 7 zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), którymi są

- RW200010262419 Brzozówka do Popiołówki,
- RW2000152616237 Sokołda do Jałówki,
- RW200011262479 Brzozówka od Popiołówki do Olszanki z Kumiałką od Kamionki,
- RW200010262489 Olszanka,
- RW200010262472 Maryna,
- RW200010262445 Kumiałka do Kamionki,
- RW200010262147 Sidra do Mościszanki.

Każda z ww. zlewni stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód¹¹.

Do najważniejszych potencjalnych źródeł zanieczyszczeń na terenie Gminy Janów należą: oczyszczalnie ścieków i miejsca zrzutu ścieków komunalnych, dzikie wysypiska śmieci, osadniki i szamba, gospodarstwa rolne, obiekty magazynowe i miejsca magazynowania odpadów.

Jednym z zagrożeń bezpieczeństwa wynikającym z bezpośredniej bliskości wód powierzchniowych jest powódź. Powódź to jedno z najczęściej występujących zagrożeń naturalnych, będącym zjawiskiem przyrodniczym o charakterze ekstremalnym, często gwałtownym, występującym nieregularnie. Powódź definiowana jest jako „czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”.

Z kolei ryzyko powodziowe to kombinacja prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska,

¹¹ Karty planów gospodarowania wodami (aPGW)

dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Na obszarze Gminy Janów nie występują obszary potencjalnie zagrożone powodzią.

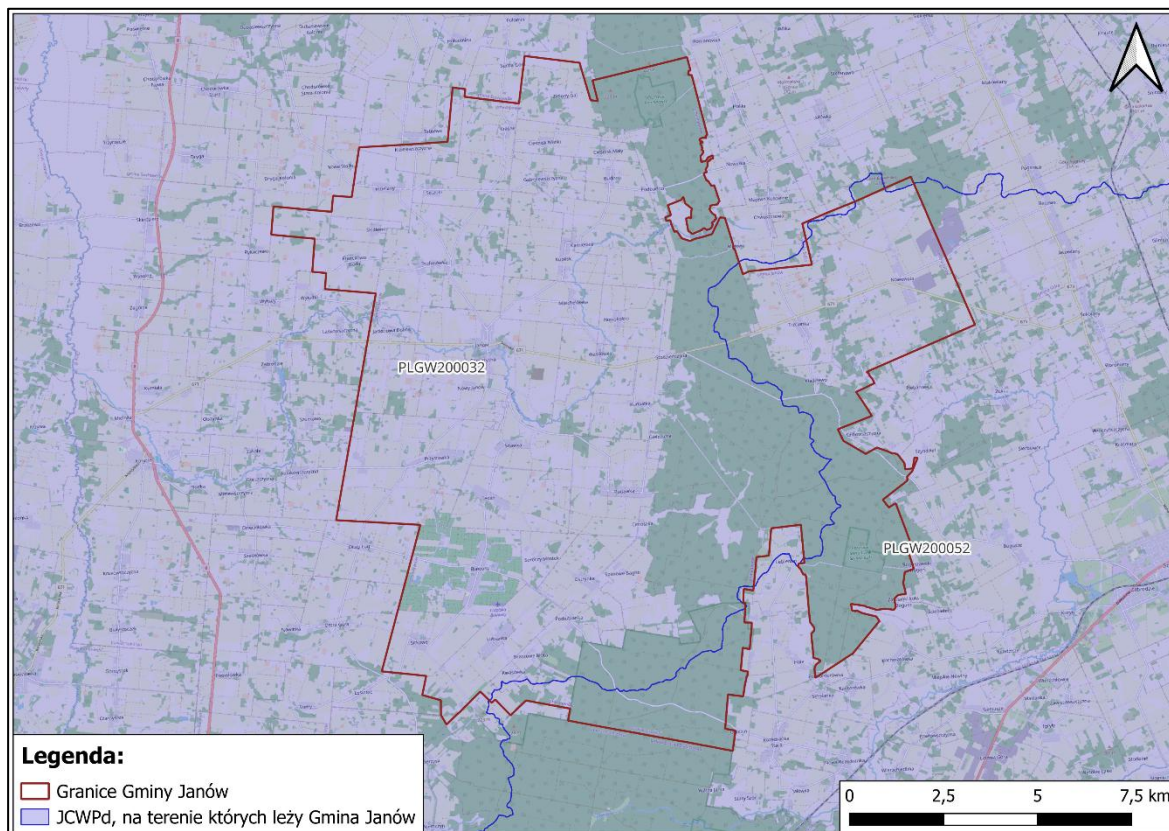
5.2.2. WODY PODZIEMNE

W ramach prac nad przygotowaniem drugiej aktualizacji Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy (3 cykl planistyczny) państwowa służba hydrogeologiczna przeprowadziła przegląd granic JCWPd oraz aktualizację ich. Opracowano podział na 174 JCWPd, który będzie obowiązywał w latach 2022-2027. Gmina Janów położona jest w obszarze trzech jednolitych części wód podziemnych: numer 32 i 52.

Tabela 5. Charakterystyka JCWPd

JCWPd nr 32		
Powierzchnia (km ²)		7067.34
Region Wodny		Narwi
Ocena stanu	Stan ilościowy	dobry
	Stan chemiczny	dobry
	Ogólna ocena stanu JCWPd	dobry
	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	niezagrożona
JCWPd nr 52		
Powierzchnia (km ²)		6041.12
Region Wodny		Narwi
Ocena stanu	Stan ilościowy	dobry
	Stan chemiczny	dobry
	Ogólna ocena stanu JCWPd	dobry
	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Służby Hydrologicznej

Rysunek 4. Jednolite Części Wód Podziemnych na tle Gminy Janów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowy Instytut Badawczy

5.2.3. SUSZE

Zgodnie z definicją susza jest to długotrwały okres, podczas którego nie występują opady atmosferyczne lub ich występowanie jest nieznaczne w ujęciu długookresowym. Najczęściej występuje w okresie letnim. Zjawisko suszy może w konsekwencji powodować przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw roślinnych, a także zwiększone prawdopodobieństwo pożarów. Suszą określa się nie tylko występowanie zjawisk ekstremalnych, ale wszystkie sytuacje, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego obszaru¹². Wyróżnia się suszę atmosferyczną, hydrogeologiczną, rolniczą oraz hydrologiczną. Na terenie Gminy Janów w okresach letnich występują przejściowe zagrożenia wystąpienia suszy hydrologicznej.

¹² Na podstawie strony internetowej: <https://www.teraz-srodowisko.pl/>

5.2.4. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- stosowanie mechanizmów ekonomicznych w celu regulowania popytu na wodę – np. odpowiednio dobranych opłat za wodę,
- wprowadzanie nowych technologii ograniczających zużycie wody,
- zwiększanie pojemności obiektów „małej” i „dużej” retencji,
- konserwacja urządzeń melioracyjnych.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- edukacja mieszkańców w zakresie racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych, w tym upowszechnianie retencjonowania wód opadowych i wykorzystywania jej do nawadniania ogrodów przydomowych,
- zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w kontekście turystycznego wykorzystania regionu.

MONITORING ŚRODOWISKA

- monitoring wód powierzchniowych realizuje GIOŚ. Wykonawcą monitoringu wód podziemnych (chemicznego i ilościowego) jest Państwowa Służba Hydrogeologiczna. Lokalny system monitoringu wód uzupełnia system monitorowania stanu sieci wodociągowej i wody ujmowanej na cele komunalne.

5.2.5. PODSUMOWANIE

Gmina Janów położona jest w granicach 7 zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych. Teren gminy położony jest w dorzeczu Wisły. Obszar gminy położony jest w całości w Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 32 i 52. Na obszarze gminy ryzyko powodziowe nie występuje. Na terenie gminy Janów okresowo występuje zjawisko suszy.

5.2.6. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – wystarczające zasoby wód podziemnych, – występowanie systemu melioracyjnego, – dobre zasoby wód powierzchniowych. 	<ul style="list-style-type: none"> – brak monitoringu wód podziemnych w ostatnich latach, – występowanie powodzi, – występowanie zjawiska suszy, – zły stan systemu melioracji wodnych.

SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – przeciwdziałanie zmianie stosunków wodnych, – określenie map zagrożeń powodziowego (MZP) oraz map ryzyka powodziowego (MRP), – znaczne nakłady na inwestycję związane z ochroną przeciwpowodziową. 	<ul style="list-style-type: none"> – niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w zakresie gospodarowania wodami, – zwiększanie się stopnia zaczerpywania wód podziemnych dla celów komunalnych, – dopływ zanieczyszczeń spoza gminy, – stosowanie nawozów chemicznych, w miejscach, gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią.

5.3. GLEBY

Na terenie Gminy Janów dominują gleby pseudobielicowe, brunatne wylugowane oraz piaskowe różnych typów genetycznych. Grunty o niskiej bonitacji, należące do IV, V i VI klasy, stanowią zdecydowaną większość, bo aż 95,5% wszystkich użytków rolnych (ponad 42,7% przypada na samą klasę V). Gleby o wyższej przydatności rolniczej (klasa III) stanowią jedynie około 4,3% ogółu gleb na terenie gminy¹³.

Tabela 6. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Janów

Użytkowanie gruntów	Powierzchnia [ha]
grunty ogółem	14 389,97
użytki rolne ogółem	13 022,33
użytki rolne w dobrej kulturze	12 943,45
pod zasiewami	7 542,15
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	12,69
uprawy trwałe	716,83
łąki trwałe	4 337,76
pastwiska trwałe	324,22
pozostałe użytki rolne	78,88
lasy i grunty leśne	855,05
pozostałe grunty	512,59

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie zgodnie z zapisami Ustawy *Prawo Ochrony Środowiska* prowadzi „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych są

¹³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Janów

pobierane próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Monitoring realizowany jest przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie Gminy Janów nie znajduje się punkt monitoringu gleb w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”¹⁴.

5.3.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- podejmowanie prac zmniejszających nadmierne zagrożenie erozją, np. wsiewki poplonowe, międzyplony ścierniskowe,
- stosowanie zalesień na terenach zniszczonych i obszarach niewykorzystanych rolniczo, gruntach rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa i podatnych na degradację,
- rozwój systemów małej retencji oraz przeciwdziałanie nadmiernej erozji wodnej na terenach nizinnych na obszarach leśnych.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- nieracjonalne stosowanie nawozów naturalnych oraz nawozów sztucznych oraz środków ochrony roślin,
- brak zapobiegania zanieczyszczeniu ze źródeł komunalnych – brak ograniczenia ilości odpadów i niewłaściwa gospodarka,
- brak zapobiegania ograniczenia przemysłowych źródeł zanieczyszczenia gleb poprzez brak stosowania nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku oraz właściwą gospodarkę odpadami poprodukcyjnymi,
- komunikacja i transport samochodowy.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- prowadzenie działań edukacyjnych dla rolników w zakresie: promowania rolnictwa ekologicznego i integrowanego, zapobiegania zanieczyszczeniom gleb środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi, ochrony gleb przed erozją i zakwaszeniem,

MONITORING ŚRODOWISKA

- w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest monitoring chemizmu gleb ornych. Monitoring gleb obejmuje badanie zmian jakości gleb użytkowanych rolniczo. Są one jednak prowadzone z bardzo małą częstotliwością i wybiórczo,
- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza systematycznie prowadzi badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez.

¹⁴ Monitoring Chemizmu Gleb Ornych Polski

5.3.2. PODSUMOWANIE

Gmina Janów cechuje się niskim stopniem uprzemysłowienia i urbanizacji. Na terenie gminy występuje duże zróżnicowanie rodzajów gatunków gleb. W klasach bonitacyjnych przeważają gleby o słabej bonitacji, gleby III klasy stanowią tylko 4,3% ogółu. Znaczna część gruntów użytkowana jest jako pastwiska trwałe. Wzdłuż dróg, jednostkowo i na niewielkich powierzchniowo obszarach mogą znajdować się gleby zanieczyszczone głównie metalami ciężkimi. Przyczyną tych zanieczyszczeń są pojazdy samochodowe, dlatego należy ograniczyć przydatność na cele rolnicze i leśne gruntów przylegających do dróg w odległości minimum 50 m.

5.3.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none">– brak silnie oddziałującego na środowisko przemysłu.	<ul style="list-style-type: none">– brak punktu monitoringu gleb na terenie gminy,– duża ilość gleb o niskiej klasie bonitacyjnej.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none">– rozwój rolnictwa ekologicznego,– systematyczna kontrola jakości gleb,– zalesienie gleb o niskim potencjale rolnym.	<ul style="list-style-type: none">– niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie,– zakwaszenie gleb i ich zubożenie,– degradacja gleb.

5.4. ZASOBY GEOLOGICZNE

Złoża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

Gmina Janów posiada zasoby surowców mineralnych. Zgodnie z bazą danych Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie gminy znajduje się 5 udokumentowanych złóż surowców mineralnych.

Stan zasobów kopalin, a także strukturę ich rozpoznania oraz stopień zagospodarowania, według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. przedstawia poniższa tabela.

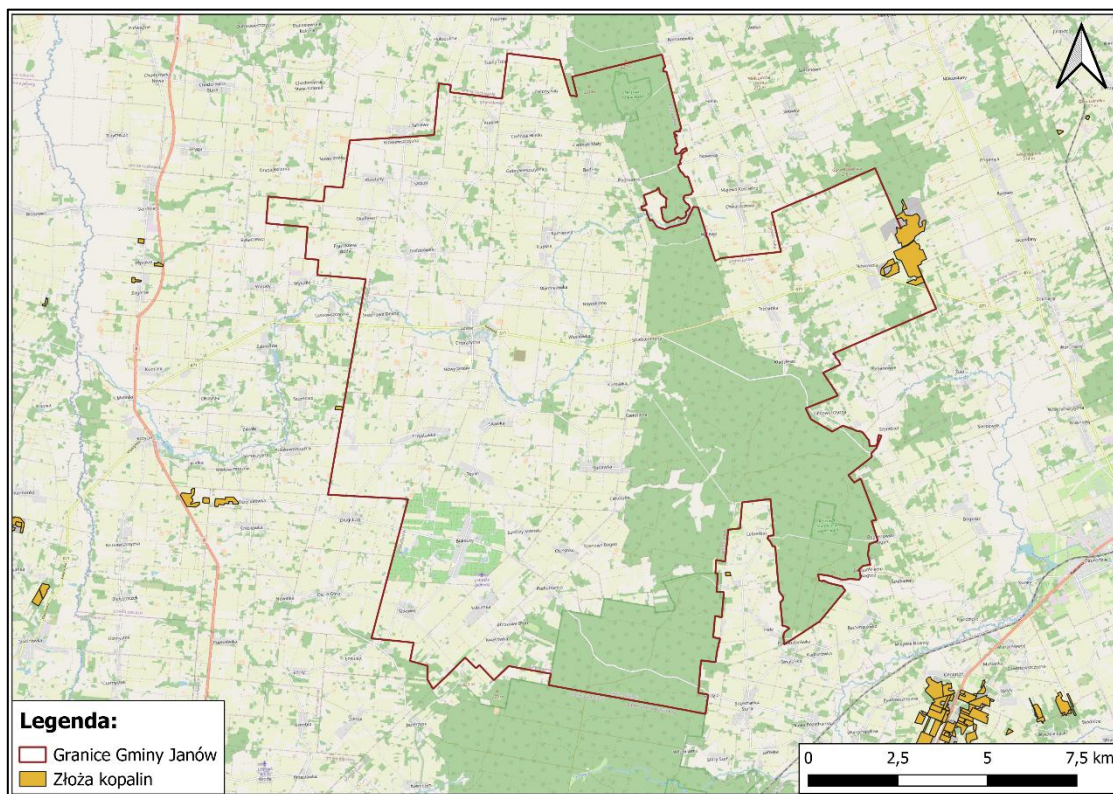
Tabela 7. Bilans zasobów złóż kopalin w Gminie Janów

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Stan zagospodod. złoża	Zasoby geologiczne [mln m ³]	Zasoby przemysłowe [mln m ³]	Wydobycie [mln m ³]
1	Racewo-Nowowola	Piaski i żwiry	E	16 227	10 387	37
2	Nowowola		E	2 304	2 102	61
3	Nowowola II		T	1 386	1 386	-
4	Nowowola III		E	1 518	1 518	90
5	Racewo		E	8 026	5 953	353

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

Skróty literowe dotyczące stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:

- E – złożo eksploatowane,
- R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A + B + C1, a w przypadku ropy i gazu – w kat. A + B),
- T- złożo, zagospodarowane, eksploatowane okresowo,
- Z- złożo, z którego wydobywanie zostało zaniechane¹⁵.

Rysunek 5. Złoża kopalin na tle Gminy Janów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

¹⁵ Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r., PIG PIB

5.4.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- uwzględnianie w dokumentach planistycznych informacji o złożach kopalin.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- odpowiednie zabezpieczanie powierzchni ziemi w związku z ewentualną eksploatacją kopalin odkrywkowych, których działalność prowadzić będzie do zmiany stosunków wodnych.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- prowadzenie działań mających na celu informowanie społeczeństwa zarówno o korzyściach płynących z wykorzystania poszczególnych rodzajów złóż, jak i o zagrożeniach dla ludzi i środowiska z tym związanych.

MONITORING ŚRODOWISKA

- zarządzający kopalinami jest obowiązany podejmować środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze.

5.4.2. PODSUMOWANIE

Na terenie Gminy Janów znajdują się 5 udokumentowanych złóż kopalin. Surowcami wydobywanym na terenie gminy są piaski i żwiry.

5.4.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none">– możliwość pozyskania surowca na potrzeby własne gminy,– udokumentowane złoża kopalin.	<ul style="list-style-type: none">– trwałe przekształcenie powierzchni ziemi,– wysokie koszty wydobycia kopalin.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none">– możliwość zagospodarowania terenów, na których wydobycie zostało zaniechane lub zakończone.	<ul style="list-style-type: none">– degradacja obszarów, na których będą eksploatowane złoża kopalin.

5.5. ZASOBY PRZYRODNICZE

Gmina Janów położona jest na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku, w zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa Czarna Białostocka. Znaczna część kompleksów leśnych gminy stanowi fragment Puszczy Knyszyńskiej, co determinuje unikalny charakter tutejszej przyrody. Skład gatunkowy lasów, wynika z rodzaju siedliska (na które decydujący wpływ ma rodzaj występujących gleb i obecność cieków wodnych), a także z panujących warunków klimatycznych.

Lasy na terenie Gminy Janów zajmują powierzchnię 6 799,17 ha. Lesistość gminy wynosi ponad 32,7%, co jest wartością powyżej średniej lesistości Polski.¹⁶

Tabela 8. Struktura lasów na terenie Gminy Janów

Sposób użytkowania gleb	Powierzchnia [ha]
Lasy publiczne ogółem:	5 979,17
Lasy publiczne Skarbu Państwa	5 976,18
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów państwowych	5 975,97
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	0,21
Lasy publiczne gminne	1,97
Lasy prywatne ogółem:	821,02
łącznie	6 799,17

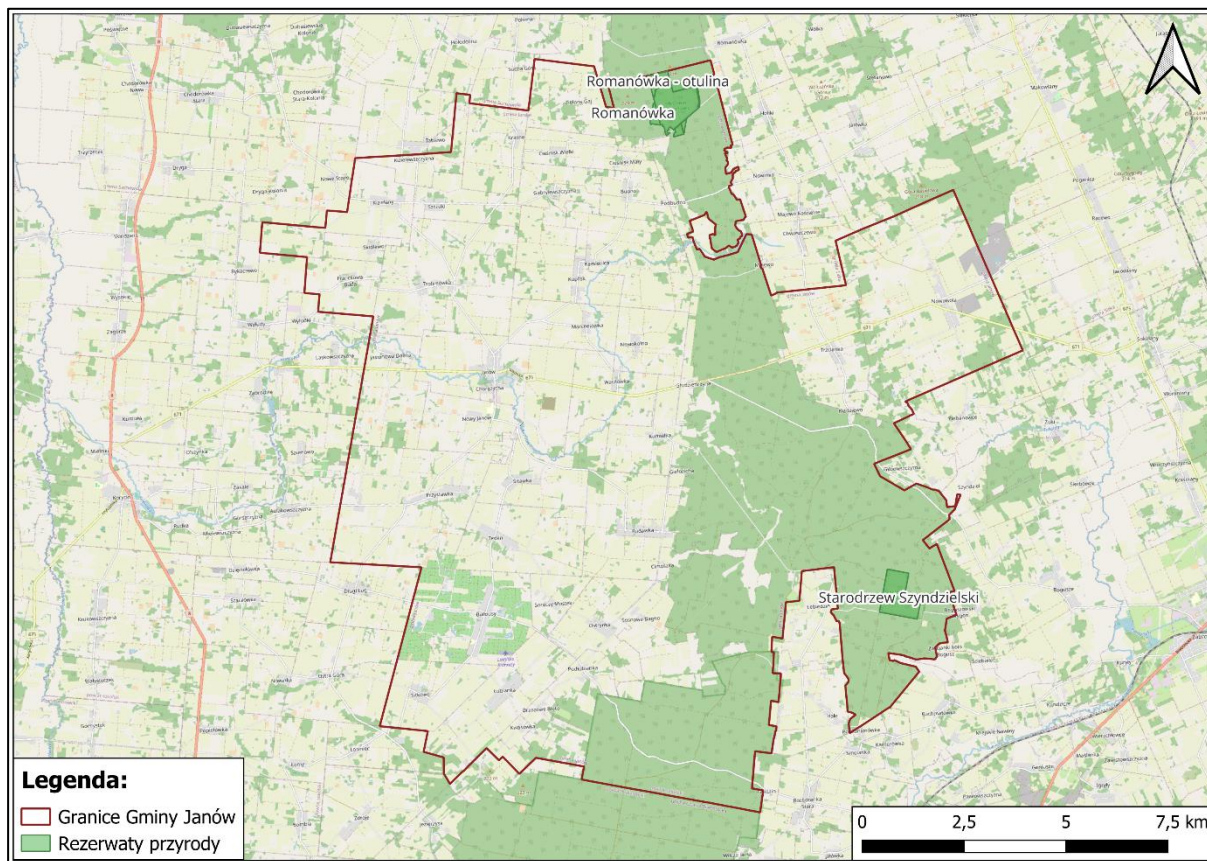
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.5.1. FORMY OCHRONY PRZYRODY

5.5.1.1. REZERWATY PRZYRODY

Rezerwaty przyrody to obszary obejmujące ekosystemy zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, a także siedliska rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Ich głównym celem jest ochrona cennych zasobów przyrodniczych oraz walorów krajobrazowych dla celów naukowych, dydaktycznych i społecznych. Na terenie Gminy Janów znajdują się dwa rezerwaty przyrody: Starodrzew Szyndzielski i Romanówka.

¹⁶ Bank danych lokalnych, GUS

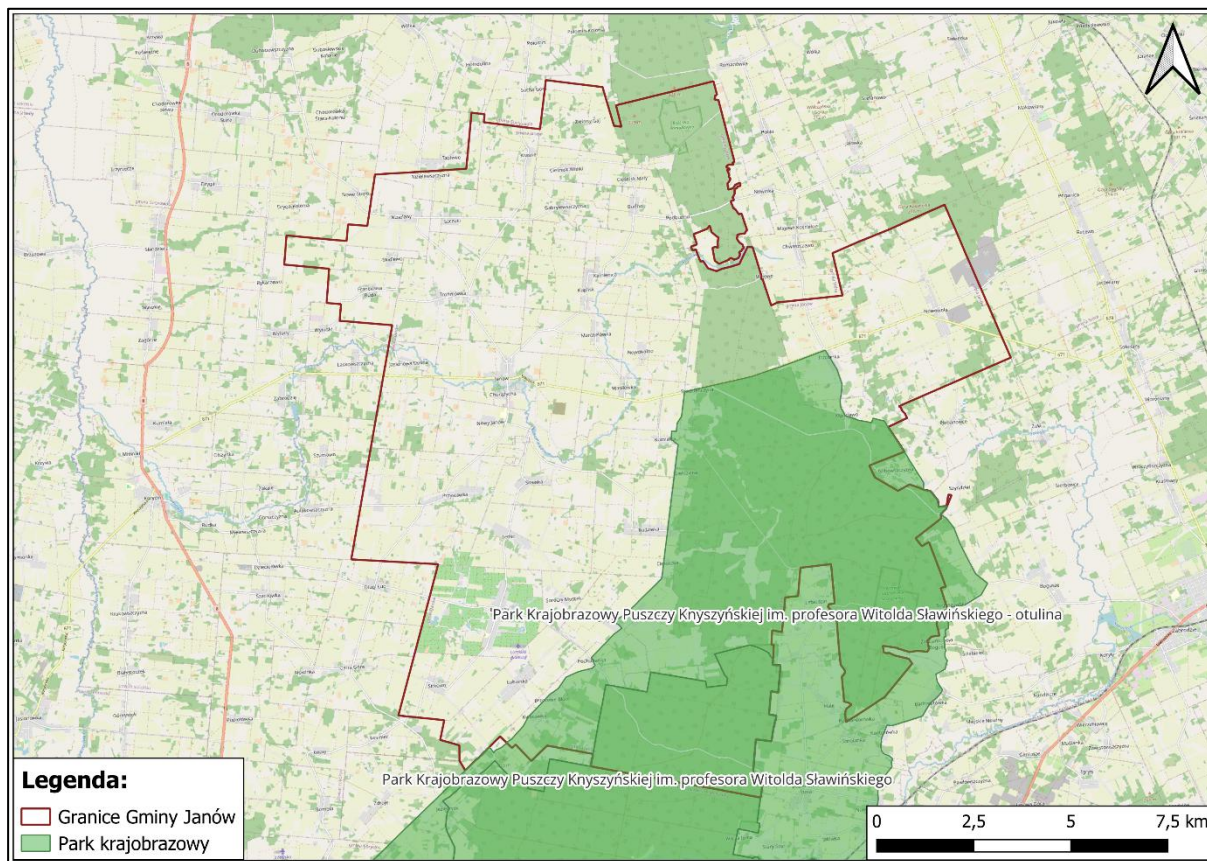
Rysunek 6. Rezerваты przyrody na terenie Gminy Janów

Źródło: Opracowanie własne

5.5.1.2. PARK KRAJOBRAZOWY

W granicach terytorialnych Gminy Janów znajduje się Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego. Park ten stanowi zwarty kompleks leśny o specyficznej strukturze fitosocjologicznej, zdominowany przez zbiorowiska borowe o charakterze zbliżonym do tajgi południowej. Pod względem fizycznogeograficznym obszar ten obejmuje silnie urzeźbioną Wysoczyznę Białostocką, gdzie deniwelacje terenu i liczne formy szczelinowe (ozach i kemach) są efektem działalności zlodowacenia środkowopolskiego.

Charakterystyczny dla tego regionu ekotyp sosny pospolitej, znany jako sosna supraska, cechuje się wybitnymi parametrami technicznymi i genetycznymi, stanowiąc przedmiot intensywnych badań dendrologicznych. Ochrona gatunkowa na tym terenie koncentruje się na zachowaniu populacji dużych ssaków kopytnych i drapieżników oraz rzadkich gatunków awifauny, m.in. dzięcioła trójpalczastego i włośчатки.

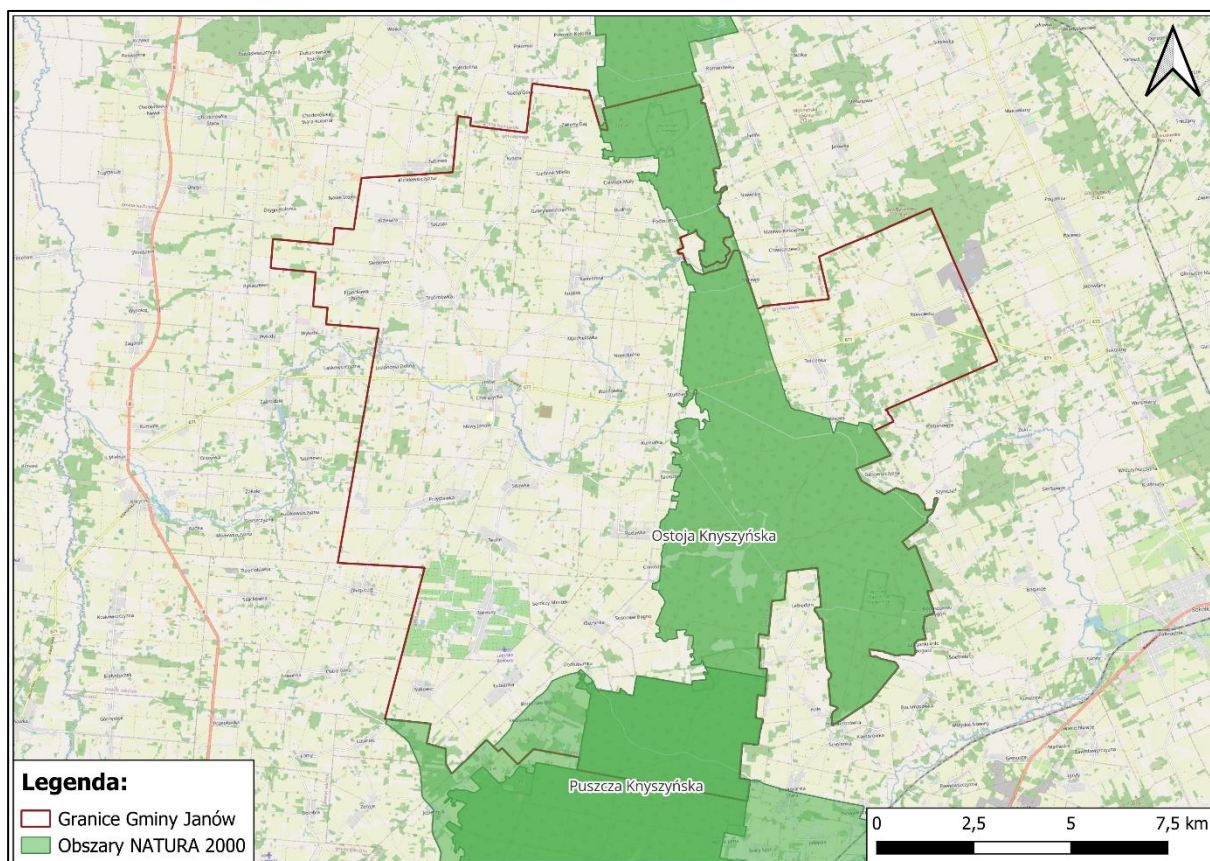
Rysunek 7. Park krajobrazowy na terenie Gminy Janów

Źródło: Opracowanie własne

5.5.1.3. OBSZARY NATURA 2000

W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej, wykonano prace nad ostatecznym wytypowaniem obszarów spełniających kryteria włączenia ich do europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Jest ona najbardziej kompleksową i spójną oraz najlepiej legislacyjnie przygotowaną europejską siecią ekologiczną, mającą na celu zapewnienie trwałej egzystencji ekosystemom. Do jej utworzenia zobligowane są wszystkie kraje Wspólnoty oraz wszystkie kraje akcesyjne w okresie przygotowawczym, przed przystąpieniem do Unii Europejskiej. Koncepcja sieci opiera się na tradycyjnych metodach ochrony przyrody gatunkowej i obszarowej, a celem jej jest zwiększenie skuteczności działań ochronnych poprzez utworzenie kompletnej i spójnej metodycznie i funkcjonalnie sieci obszarów wraz z procedurą weryfikacji wyboru poszczególnych elementów sieci. W skład sieci Natura 2000 wchodzi: – obszary specjalnej ochrony (OSO) - (Special Protection Areas - SPA) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, tzw. "Ptasiej", dla gatunków ptaków wymienionych w załączniku I do Dyrektywy W załączniku wymieniono

180 gatunków, dla których należy ustanowić tzw. obszary specjalnej ochrony, a o ich wytypowaniu decyduje liczebność ptaków, które przebywają tam w czasie lęgów, żerowania czy przelotów. – specjalne obszary ochrony (SOO) - (Special Areas of Conservation - SAC) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. "Siedliskowej", dla siedlisk przyrodniczych, oraz siedlisk gatunków zwierząt i roślin. Dyrektywa "siedliskowa" nakazuje ochronę 198 typów siedlisk przyrodniczych, z czego 68 występuje w naszym kraju. Wymienia się również ponad 400 gatunków zwierząt i 222 roślin, których siedliska też trzeba chronić. Na obszarze gminy znajduje się Obszar Specjalnej Ochrony Puszcza Knyszyńska (kod: PLB200003) i Specjalny Obszary Ochrony Ostoja Knyszyńska (kod: PLH200006).

Rysunek 8. Obszary Natura 2000 na terenie Gminy Janów

Źródło: Opracowanie własne

Obszar Specjalnej Ochrony (OSO) **Puszcza Knyszyńska** (PLB200003) to ostoja o randze europejskiej, wyznaczona na podstawie Dyrektywy Ptasiej, której celem jest utrzymanie stabilnych populacji awifauny leśnej i wodno-błotnej. Kluczowe znaczenie ma tu ochrona licznych par lęgowych gatunków o wysokich wymaganiach siedliskowych, takich jak dzięcioł trójpalczasty, włośchatka oraz bocian czarny.

Specjalny Obszar Ochrony (SOO) Ostoja Knyszyńska (PLH200006) funkcjonuje w oparciu o Dyrektywę Siedliskową i obejmuje mozaikę ekosystemów o wysokim stopniu naturalności, w tym priorytetowe dla UE bory bagienne i torfowiska wysokiego. Ochronie podlegają tutaj nie tylko kluczowe gatunki ssaków (metapopulacja żubra, wilka i rysia), ale również rzadkie taksony bezkręgowców, takie jak kozioróg dębosz czy przeplatka aurinia, dla których zachowanie ciągłości ekologicznej jest warunkiem przetrwania.

5.5.1.4. POMNIKI PRZYRODY

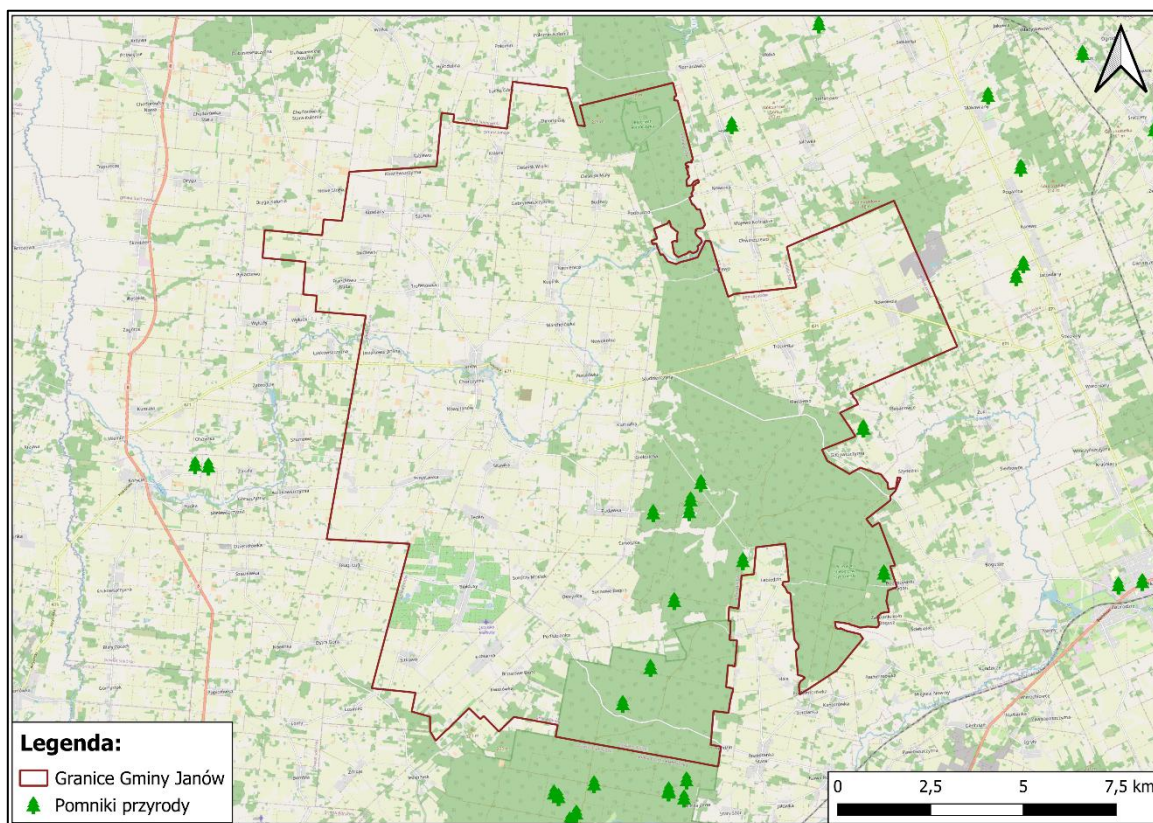
Pomnikiem przyrody jest obiekt chroniony prawnie stanowiący twór przyrody żywej (pomnik przyrody ożywionej) lub nieożywionej (pomnik przyrody nieożywionej), bądź ich zespoły, charakteryzujące się niepowtarzalnymi wartościami naukowymi, krajobrazowymi, historyczno - pamiątkowymi, kulturowymi lub estetycznymi.

Tabela 9. Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Janów

Lp.	Rodzaj tworu	Forma	Lokalizacja	Data ustanowienia
1.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - Quercus robur	oddział 205a	1957-12-05
2.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - Quercus robur	opuszczona posesja leśnictwa Lebedzin, oddział 228h	1957-12-05
3.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Kumiałka 247c	1965-03-09
4.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Kumiałka 193a	1965-03-09
5.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - Quercus robur	oddział 105-b, n-ctwa Kumiałka	1957-12-05
6.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Kumiałka 193b	1965-03-09
7.	jednoobiektowy	Grab zwyczajny (Grab pospolity) - Carpinus betulus	oddział 25b	1992-04-29
8.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - Quercus robur „Romuald Bujwicki”	Drzewo rośnie na terenie Park Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego na działce o nr geod. 349/1, obręb Kumiałka, gmina Janów stanowiącej własność Lasów Państwowych i zarządzanej przez Nadleśnictwo Czarna Białostocka, nr oddziału: 179a	2025-12-12

Lp.	Rodzaj tworu	Forma	Lokalizacja	Data ustanowienia
9.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - Quercus robur „Hipolit Sobolewski”	Drzewo rośnie na terenie Park Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. profesora Witolda Sławińskiego na działce o nr geod. 718 obręb Kumiałka, gmina Janów stanowiącej własność Lasów Państwowych i zarządzanej przez Nadleśnictwo Czarna Białostock	2025-12-12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych DGO

Rysunek 9. Pomniki przyrody na terenie Gminy Janów

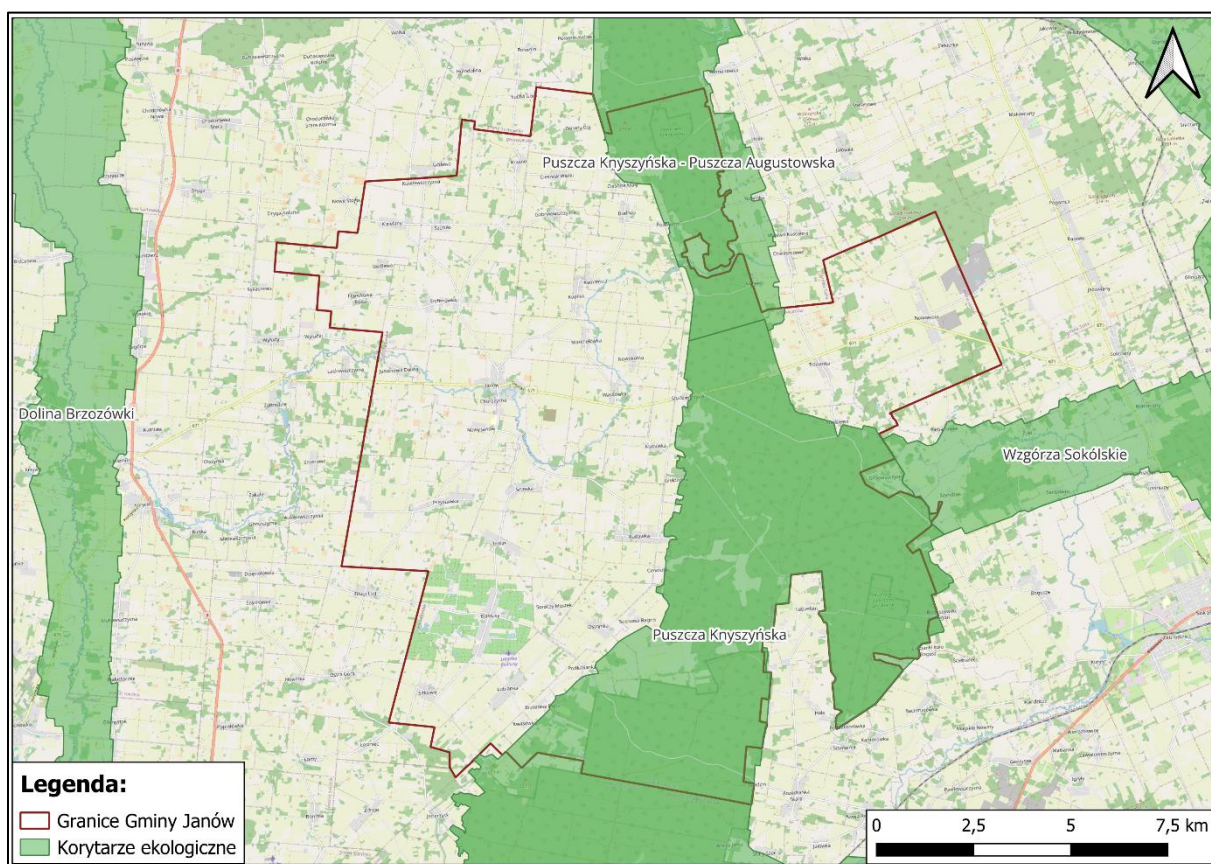
Źródło: Opracowanie własne

5.5.1.5. KORYTARZE EKOLOGICZNE

Zgodnie z polskim prawodawstwem, według ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*, korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację zwierząt, roślin lub grzybów.

Dla całego obszaru Polski opracowano sieć korytarzy ekologicznych, która obejmuje korytarze główne (o znaczeniu międzynarodowym, a nawet kontynentalnym) oraz uzupełniające je korytarze krajowe i lokalne¹⁷.

Przez teren Gminy Janów przebiegają korytarze ekologiczne.

Rysunek 10. Granice Gminy Janów na tle korytarzy ekologicznych
Źródło: *Opracowanie własne*

¹⁷ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

5.5.2. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- ochrona struktur przyrodniczych, zachowanie spójności i drożności sieci ekologicznej,
- prowadzenie regulacji mikroklimatu poprzez zalesienia, zadrzewienia śródpolne, zieleń na terenach zabudowanych.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- nasilające się anomalie pogodowe - okresowo występujące susze, huraganowe wiatry oraz pożary,
- występowanie obcych gatunków roślin i zwierząt zagrażających rodzimym gatunkom.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- edukacja w zakresie roli zjawisk przyrodniczych w procesie zmian klimatycznych, presji turystycznej wywieranej na obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, prawnych i przyrodniczych podstaw funkcjonowania obszarów chronionych oraz w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego, szkolenia i wsparcia rolników we wdrażaniu programów rolno-środowiskowych, turystyki związanej z gospodarką leśną, łowiectwem, turystyki ekologicznej i rowerowej, roli lasów i ich ochrony przed suszą i pożarami.
- tworzenie szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych.

MONITORING ŚRODOWISKA

- współpraca z instytucjami ochrony środowiska w ramach Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego, którego zadaniem jest prowadzenie obserwacji możliwie jak największej liczby elementów środowiska przyrodniczego, w oparciu o planowe, zorganizowane badania stacjonarne,
- monitoring lasów w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska koordynowanego przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska i obejmujący m.in.: uszkodzenia lasów, zagrożenia pożarowe i występowanie szkodników owadzych w lasach.

5.5.3. PODSUMOWANIE

Lasy stanowią siedlisko dla większości dzikich gatunków roślin i zwierząt. Pełnią więc nie tylko istotną funkcję ekologiczną, ale także gospodarczą i społeczną. Lesistość Gminy Janów wynosi ponad 32,7% co jest wartością poniżej przeciętnej w skali kraju. Istotnym zadaniem dla właścicieli nieruchomości gruntowych powinno być zalesianie ziem nieużytkowanych lub użytkowanych w nieefektywny sposób. Na obszarze gminy znajdują się formy ochrony przyrody – rezerваты przyrody, park krajobrazowy, obszary Natura 2000 i pomniki przyrody. Należy uznać, że zróżnicowane zasoby przyrodnicze Gminy Janów są dobrze chronione, a dodatkowo zwiększają atrakcyjność turystyczną regionu. Głównym celem ochrony przyrody jest utrzymanie stabilności ekosystemów i procesów ekologicznych oraz zachowanie różnorodności biologicznej.

5.5.4. ANALIZA SWOT

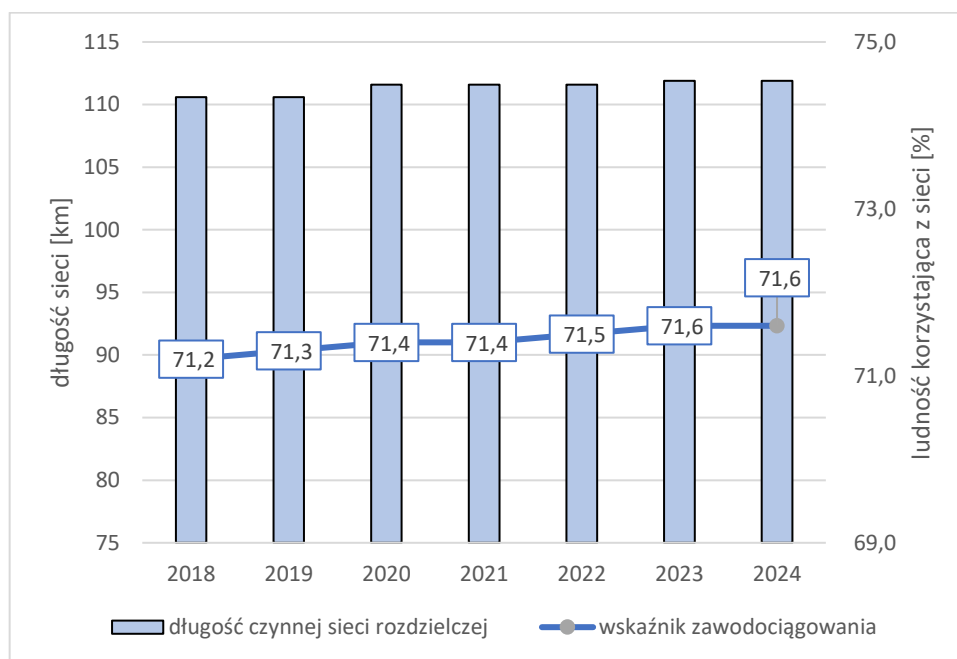
MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none"> – występowanie form ochrony przyrody na terenie gminy, – wysoka lesistość, – wysokie walory turystyczno-wypoczynkowe, a także naukowo-badawcze, – dobrze chronione zasoby przyrodnicze gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> – przekształcenie środowiska związane z działalnością człowieka, – systematyczny wzrost ruchu drogowego utrudniającego migrację zwierzętom.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none"> – wzrost świadomości społeczeństwa dotyczący ochrony przyrody, – promowanie rozwoju turystyki zrównoważonej i ekologicznej, – wykonywanie odpowiednich zabiegów umożliwiających utrzymanie dobrego stanu drzewostanów leśnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost natężenia ruchu powodujący zwiększoną śmiertelność zwierząt i pogorszący warunki ich migracji, – gradacje owadów, – utrata terenów atrakcyjnych przyrodniczo poprzez chaos inwestycyjny, – nieracjonalna gospodarka leśna, – zanieczyszczenia ze środków transportu, – niedostateczne finansowanie form ochrony przyrody.

5.6. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

5.6.1. SIEĆ WODOCIĄGOWA

Sieć wodociągowa dociera praktycznie do większości budynków mieszkalnych na terenie Gminy Janów. Na terenie Gminy Janów w 2024 roku sieć wodociągowa wynosiła 111,9 km, natomiast wskaźnik zwodociągowania, który oznacza stosunek liczby mieszkańców korzystających z wody wodociągowej do ogólnej liczby mieszkańców gminy, wyniósł szacunkowo ok. 71,6%¹⁸. Proces zmian na przestrzeni lat przedstawia poniższy wykres.

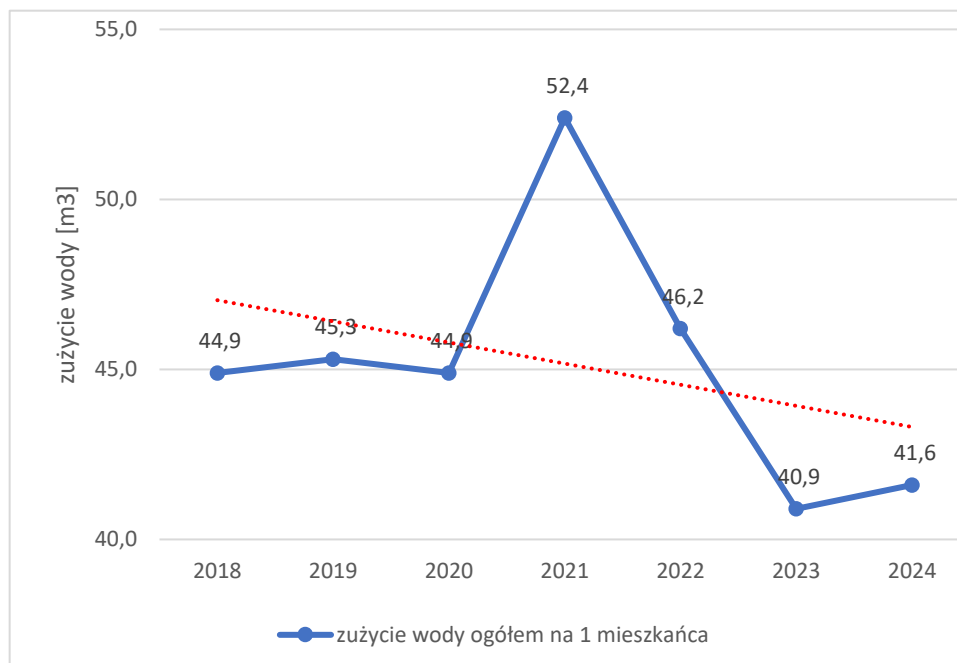
¹⁸ Bank Danych Lokalnych, GUS

Wykres 6. Długość sieci wodociągowej rozdzielczej i wskaźnik zwodociągowania Gminy Janów w latach 2018-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Roczne zużycie wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca na terenie Gminy Janów w 2024 r. wyniosło średnio 52,4 m³.

Wykres 7. Zużycie wody ogółem na 1 mieszkańca w m³ Gminy Janów w latach 2018-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pozostałe parametry sieci wodociągowej na terenie Gminy Janów przedstawiono w tabeli poniżej.

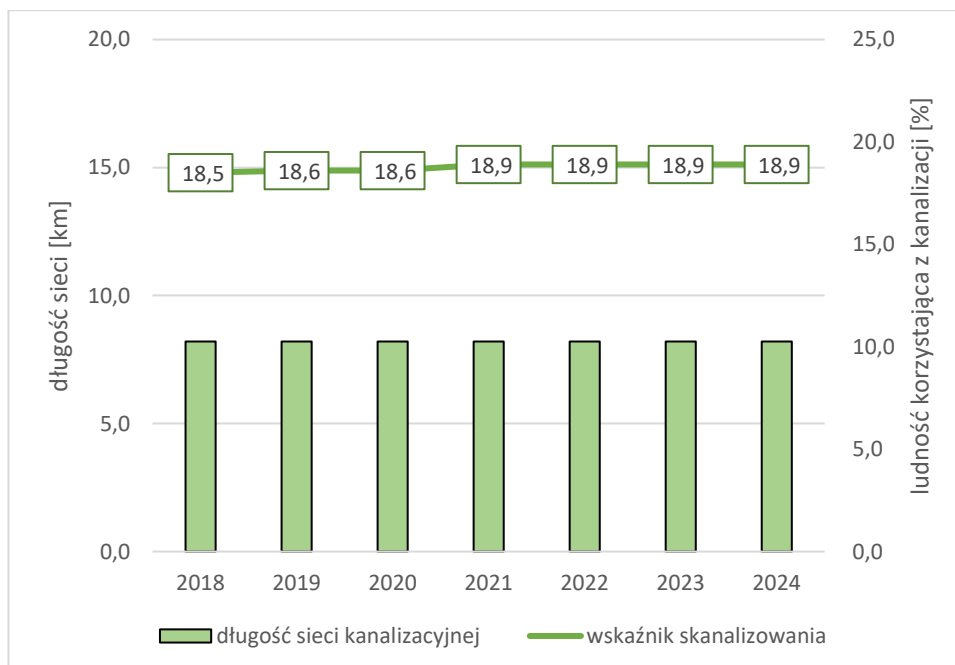
Tabela 10. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Janów w latach 2018-2024

Lp.	Parametr	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Sieć rozdzielcza na 100 km ²	km	53,2	53,2	53,7	53,7	53,7	53,8	53,8
2	Ilość przyłączy	szt.	932	936	941	945	947	952	954
3	Liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	2 940	2 920	2 747	2 730	2 696	2 662	2 625
4	Woda dostarczana gospodarstwom domowym	dam ³	185,9	186,0	175,1	200,6	174,9	153,0	153,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.6.2. SIĘĆ KANALIZACYJNA

Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Janów jest słabo rozwinięta i w 2024 roku jej długość wynosiła tylko 8,2 km, a odsetek mieszkańców mających dostęp do kanalizacji w 2024 roku wyniósł tylko 18,9%. Długość sieci kanalizacyjnej oraz wskaźnik skanalizowania na terenie Gminy Janów w latach 2018–2024 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Długość sieci kanalizacyjnej oraz wskaźnik skanalizowania Gminy Janów w latach 2018–2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Janów posiada 1 mechaniczną – biologiczną oczyszczalnię ścieków komunalnych. Gospodarstwa, które nie korzystają z sieci kanalizacyjnej gromadzą ścieki

w bezodpływowych zbiornikach na nieczystości ciekłe (szamba) oraz w przydomowych oczyszczalniach ścieków. Zbiorniki te są oczyszczane przez przedsiębiorstwo posiadające zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych. Z końcem 2024 r. było zewidencjonowanych na terenie gminy 611 bezodpływowych zbiorników oraz 206 przydomowych oczyszczalni ścieków.

5.6.3. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Ocenę stanu wód powierzchniowych (rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych) wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego, stanu chemicznego i ocenę stanu JCWP.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach wyników Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1087). Jednolite części wód powierzchniowych dzieli się na naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i stan chemiczny oraz na sztuczne (powstałe w wyniku działalności człowieka) i silnie zmienione (ich charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka), dla których określa się potencjał ekologiczny i stan chemiczny.

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny, jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości.

Tabela 11. Stan ekologiczny jednolitych części wód

Lp.	Klasa jakości	Stan ekologiczny / Potencjał ekologiczny
1	I	Bardzo dobry
2	II	Dobry
3	III	Umiarkowany
4	IV	Słaby
5	V	Zły

Źródło: opracowanie własne na podstawie GIOŚ

O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód powierzchniowych decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego.

Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Podstawą analizy jest porównanie uzyskanych wyników ze środowiskowymi normami jakości.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska właściwy organ Inspekcji Ochrony Środowiska dokonuje badania i oceny jakości wód powierzchniowych. Wyniki dla JCWP w obszarze Gminy Janów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Klasyfikacja stanu czystości jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Janów

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena
1	RW200010262419	Brzozówka do Popiołówki	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód
2	RW2000152616237	Sokołda do Jałówki	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
3	RW200011262479	Brzozówka od Popiołówki do Olszanki z Kumiałką od Kamionki	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
4	RW200010262489	Olszanka	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
5	RW200010262472	Maryna	brak danych	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
6	RW200010262445	Kumiałka do Kamionki	brak danych	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
7	RW200010262147	Sidra do Mościszanki	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, dane z 2017-2019 (wg. Klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)

5.6.4. JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych (Program PMŚ). Monitoring wód podziemnych jest w Polsce prowadzony w sieciach: krajowej, regionalnych i lokalnych.

Oceny stanu chemicznego JCWPd w punktach badawczych dokonuje się na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października

2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148). Rozporządzenie wyróżnia pięć klas jakości wód, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13. Stan ekologiczny jednolitych części wód

Lp.	Klasa jakości	Jakość wód
1	I	Wody bardzo dobrej jakości
2	II	Wody dobrej jakości
3	III	Wody zadowalającej jakości
4	IV	Wody niezadowalającej jakości
5	V	Wody złej jakości

Źródło: opracowanie własne na podstawie rozporządzenia.

Monitoring jakości wód podziemnych w ramach sieci krajowej realizowany był przez Państwowy Instytut Geologiczny (PIG) – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Gmina Janów położona jest na obszarze dwóch jednolitych częściach wód podziemnych¹⁹. Punkt pomiarowy jakości wody JCWPd nr 52 (kod PLGW200052) prowadzony był w sąsiedniej gminie Sokółka i stan wody zakwalifikowany został w II klasie jakości (wody dobrej jakości), a punkt pomiarowy JCWPd nr 32 (kod PLGW200032) prowadzony był w gminie Nowy Dwór i stan wód oceniono na III klasę jakości (wody zadowalającej jakości)²⁰.

5.6.5. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- wprowadzanie nowych technologii ograniczających zużycie wody,
- uszczelnianie sieci wodociągowych i kanalizacyjnych,
- budowa kanalizacji deszczowej oraz zbiorników umożliwiających wykorzystanie wód deszczowych.

¹⁹ Państwowy Instytut Geologiczny - Jednolite Części Wód Podziemnych w podziale obowiązującym na lata 2022-2027

²⁰ Monitoring jakości wód podziemnych, 2022

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- brak sieci kanalizacji deszczowej.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- realizacja działań edukacyjnych (szkoleń, akcji informacyjnych, spotkań z ekspertami itp.) w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej gospodarstwach domowych i w zakładach przemysłowych.

MONITORING ŚRODOWISKA

- prowadzący zakłady wodociągowe i oczyszczalnie ścieków są zobowiązani do wykonania systematycznych badań jakości wody. Ponadto WIOŚ w ramach bieżącej działalności prowadzi kontrole przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

5.6.6. PODSUMOWANIE

Sieć wodociągowa na terenie Gminy Janów w 2024 roku wynosiła 111,9 km i korzystało z niej ok. 71,6% ogółu ludności. Pomimo dobrego zaopatrzenia ilościowego w wodę, infrastruktura wodociągowa na terenie gminy Janów wymaga dalszej modernizacji. Natomiast sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Janów w 2024 roku wynosiła tylko 8,2 km i korzystało z niej ok. 18,9% ogółu ludności. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie Gminy Janów nie jest zadowalająca. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód są czynniki antropogeniczne wiążące się przede wszystkim z niewłaściwym prowadzeniem działalności gospodarczo-bytowej oraz wciąż niedostateczne uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej. Nieoczyszczone ścieki odprowadzone są często do nieuszczelnionych szamb, stanowiąc poważne źródło zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych. Dużym problemem są także zanieczyszczenia pochodzące z rolnictwa, takie jak zanieczyszczenia z użytków rolnych. Są to przede wszystkim związki azotu i fosforu, pestycydy oraz substancje ropopochodne. Stan jednolitych części wód podziemnych na terenie gminy jest zadowalający.

5.6.7. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none">– wysoki poziom zwodociągowania gminy,– zadowalający stan wód podziemnych,– rosnąca świadomość społeczna dotycząca zachowania i ochrony zasobów wodnych.	<ul style="list-style-type: none">– niezadowalający stan wód powierzchniowych,– niski poziom skanalizowania gminy,– korzystanie przez mieszkańców ze zbiorników bezodpływowych.

SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none">– dofinansowania na inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową,– dalsza rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej,– zmniejszenie liczby zbiorników bezodpływowych,– budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,– inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych.	<ul style="list-style-type: none">– awarie przestarzałych bezodpływowych zbiorników (szamb) co może spowodować przedostanie się zanieczyszczeń do wód gruntowych,– brak funduszy na inwestycje związane z ochroną wód.

5.7. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

Zasady funkcjonowania gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi określają szczegółowo akty prawa miejscowego. Zgodnie z podjętymi uchwałami oraz prawem powszechnie obowiązującym na terenie RP, właściciele nieruchomości z terenu gminy obowiązani są zbierać odpady w sposób selektywny.

Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie Gminy Janów realizowana jest zgodnie z wymaganiami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Podmiot odbierający od właścicieli nieruchomości odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania jest obowiązany do przekazywania do regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne z terenu gminy Janów jakie były odbierane od mieszkańców i właścicieli firm przez podmioty posiadające umowę z gminą Janów, a także bezpośrednio z właścicielami nieruchomości w 2024 roku dostarczane były do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

Odpady komunalne z terenu gminy odbierane są w systemie pojemnikowo - workowym. W 2024 r. na podstawie zawartej z gminą umowy odbiorem, transportem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z terenu gminy Janów zajmowała się firma BiomTrans Sp. z o.o. z siedzibą w Dolistowie Starym.

Tabela 14. Ilości odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Janów

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa [Mg]
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	512,57
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	47,2
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	248,82
20 01 01	Papier i tektura	10,2
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	29
20 01 02	Szkło	40,32
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	3,5
15 01 07	Opakowania ze szkła	16,12
20 03 01	Zmieszane	219,49
20 02 01	Biodopady	14,76
20 01 36	Elektro śmieci	4,06
20 03 07	Wielkogabaryty	36,14
16 01 03	Opony	4,26
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu i gruzu	6,48
17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i wyposażenia	0,1
20 01 39	Tworzywa sztuczne	29,39
20 01 28	Farby, tusze	0,98
20 01 11	Tekstylia	2,82
20 01 40	Metale	0,26
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (popiół)	33,94
RAZEM		455,7

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Janów za 2024 rok

Na terenie gminy Janów funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany przy ulicy Korycińskiej w Janowie. Mieszkańcy mogą we własnym zakresie dostarczać do punktu selektywnie zebrane odpady komunalne (tj.: papier i tektura, opakowania z papieru i tektury, szkło, opakowania ze szkła, metale, opakowania z metali, tworzywa sztuczne, opakowania z tworzyw sztucznych, opakowania wielomateriałowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady budowlane i rozbiórkowe, gruz, zimny popiół, chemikalia, odpady niebezpieczne (farby, kleje, rozpuszczalniki, lakiery, pozostałości po środkach ochrony roślin i opakowania po tych środkach, świetlówki itp., zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, odpady nie kwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym

w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek), tekstylia i odzież).

Gmina w latach 2023-2025 korzystała z dofinansowania ze środków WFOŚiGW na usuwanie azbestu. W tych latach udało się usunąć następującą ilość azbestu:

- 2023 – 84,08 Mg,
- 2024 – 0,00 Mg
- 2025 – 68,52 Mg²¹.

Osiągnięte poziomy recyklingu i ograniczenia masy odpadów przez gminę w 2024 roku:

- Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych – 45,5%,
- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania – 4,7%²².

Do działań dodatkowych, realizowanych ze środków własnych gminy lub organów administracji publicznej, należy również realizowanie edukacji mieszkańców na temat segregacji i gospodarowania odpadami.

5.7.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU
– lokalizowanie obiektów gospodarki odpadami (np. składowisk, PSZOK-ów, magazynów odpadów) w oddaleniu od terenów zagrożonych podtopieniami i osuwiskami.
NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA
– głównym zagrożeniem jest możliwość wybuchu pożaru samych odpadów, czy to komunalnych czy przemysłowych. W wyniku pożaru będą się uwalniały do atmosfery bardzo toksyczne substancje z palącego się biogazu oraz odpadów tworzyw sztucznych.
DZIAŁANIA EDUKACYJNE
– prowadzenie działalności edukacyjnej zarówno mieszkańców, jak i podmiotów gospodarczych w zakresie ograniczania powstawania odpadów, właściwego postępowania z odpadami, selektywnego zbierania odpadów oraz racjonalnego wykorzystania wody i energii.

²¹ Urząd Gminy Janów

²² Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Janów za rok 2024

MONITORING ŚRODOWISKA

- w kontekście odpadów komunalnych konieczne jest monitorowanie osiąganych poziomów recyklingu i odzysku odpadów celem dostosowywania lokalnych, gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi.

5.7.2. PODSUMOWANIE

Gospodarka odpadami w Gminie Janów funkcjonuje prawidłowo. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych zlokalizowany w miejscowości Janów. Gmina osiągnęła wszystkie wymagane ustawowo poziomy recyklingu i ograniczenia masy odpadów. Należy oczekiwać, że poprzez wzrost świadomości mieszkańców w kolejnych latach nastąpi jeszcze większy wzrost recyklingu i odzysku odpadów. Z terenu Gminy Janów w każdym roku sukcesywnie usuwane są wyroby zawierające azbest. Zgodnie z założeniami programów wyższego szczebla odpad zawierający azbest powinien być całkowicie usunięty do końca 2032 r.

5.7.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none">– realizacja programu usuwania azbestu,– umożliwienie wszystkim mieszkańcom gminy selektywnego zbierania odpadów,– udostępniony PSZOK dla mieszkańców na terenie gminy,– systematyczny wzrost ilości odpadów zbieranych selektywnie.	<ul style="list-style-type: none">– nielegalne pozbywanie się odpadów komunalnych i tworzenie tzw. „dzikich wysypisk”,– niska świadomość mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none">– wprowadzanie nowoczesnych technologii w podmiotach zajmujących się gospodarowaniem odpadami,– eliminacja nielegalnego składowania odpadów,– zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów zmieszanych.	<ul style="list-style-type: none">– palenie odpadów w gospodarstwach domowych,– nielegalne pozbywanie się odpadów,– nieprawidłowa segregacja odpadów,– niewystarczające środków finansowania na usuwanie azbestu.

5.8. ZAGROŻENIA HAŁASEM

Hałas definiowany jest jako dźwięk niepożądany lub szkodliwy dla zdrowia ludzkiego. Szkodliwość lub uciążliwość hałasu zależy od natężenia, częstotliwości, charakteru zmian w czasie, długotrwałości działania oraz zawartości składowych niesłyszalnych, a także od takich cech odbiorcy jak: stan zdrowia, nastrój, wiek.

W zależności od miejsca występowania i źródła rozróżnia się hałas:

- komunikacyjny (drogowy, kolejowy i lotniczy),
- przemysłowy,
- osiedlowy,
- domowy.

Ocena stanu akustycznego środowiska prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, a realizowana jest przez instrumenty planowania przestrzennego oraz instrumenty ochrony środowiska. Dokonywane pomiary i oceny mają umożliwiać wyznaczanie obszarów o ponad normatywnym poziomie hałasu, na których należy skoncentrować działania naprawcze.

Głównym źródłem hałasu na terenie Gminy Janów jest przede wszystkim ruch komunikacyjny. Głównym szlakiem komunikacyjnych przebiegającym przez gminę oraz powodującym podstawowe źródło hałasu jest droga wojewódzka nr 671.

Hałas komunalno-bytowy występuje na terenach zabudowy mieszkaniowej. Jego poziom zależy od intensywności i charakteru zabudowy oraz obecności zakładów rzemieślniczych, punktów gastronomiczno-rozrywkowych, urzędzeń do produkcji rolnej, środków transportowych itp.

Rosnące natężenie ruchu powoduje coraz większą presję na środowisko. Wieloletnie badania wskazują na zwiększanie się obszarów poddanych nadmiernemu oddziaływaniu hałasu i niepokojące zmniejszanie powierzchni terenów o korzystnych warunkach akustycznych. Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami drogi. Do najważniejszych z nich należą:

- natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem drogi w układzie komunikacyjnym,
- struktura ruchu (udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych),

- średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny,
- płynność ruchu,
- rodzaj i stan nawierzchni.

W przypadku hałasów drogowych obowiązujące obecnie wartości wskaźników wynoszą²³:

- 65 dB w porze dziennej i 56 dB w porze nocnej dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zabudowy zagrodowej,
- 61 dB w porze dziennej i 56 dB w porze nocnej dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Należy podkreślić, iż przyjęte wartości dopuszczalne stanowią kompromis pomiędzy realnymi możliwościami ograniczania emisji i propagacji hałasu, a potrzebą komfortu akustycznego, w związku z czym ich zachowanie nie gwarantuje całkowitej eliminacji uciążliwości akustycznych.

Tabela 15. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik L_{DWN}^{24} – powiat sokólski

Poziom dźwięku w środowisku	Wskaźnik L_{DWN}				
	55 – 60 dB	60 – 65 dB	65 – 70 dB	70 – 75 dB	> 75 dB
Liczba lokali mieszkalnych narażonych na hałas w danym zakresie przy najbardziej narażonej na hałas elewacji	331	174	80	84	44
Liczba mieszkańców narażonych na hałas w danym zakresie przy najbardziej narażonej na hałas elewacji	985	508	232	242	127

Źródło: *Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, woj. podlaskie, 2018 r. GDDKiA*

²³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112)

²⁴ L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A (wskaźnik hałasu dla pory dziennej, wieczornej i nocnej)

Tabela 16. Poziomy dźwięku w środowisku określone przez wskaźnik L_N^{25} – powiat sokólski

Poziom dźwięku w środowisku	Wskaźnik L_N				
	55 – 60 dB	60 – 65 dB	65 – 70 dB	70 – 75 dB	> 75 dB
Liczba lokali mieszkalnych narażonych na hałas w danym zakresie przy najbardziej narażonej na hałas elewacji	281	113	87	62	13
Liczba mieszkańców narażonych na hałas w danym zakresie przy najbardziej narażonej na hałas elewacji	837	333	251	178	38

Źródło: *Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, woj. podlaskie, 2018 r. GDDKiA*

Z analiz przeprowadzonych przez GDDKiA w 2018 r. w opracowaniu pn. „Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, województwo podlaskie”, wynika, że w powiecie sokólskim zostały przekroczone zostały wartości dopuszczalne wskaźnika LDWN i L_N .

Ponadto przedsiębiorstwa, zakłady i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na obszarze Gminy Janów kształtują klimat akustyczny w swoim otoczeniu. Działanie tych podmiotów nie powinno powodować przekroczenia standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację posiada tytuł prawny.

5.8.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- wraz z ociepleniem klimatu zwiększy się liczba urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych. W zwartej zabudowie lub nowych budynkach wielorodzinnych może powodować nadmierną emisję hałasu. Ograniczenie tego zjawiska polegać może na odpowiednim planowaniu przestrzeni (zieleń publiczna, zbiorniki wodne).

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- w związku z wzrostem negatywnych czynników związanych z emisją hałasu należy przewidzieć podjęcie działań zmierzających do ograniczenia emisji hałasu poprzez: wykorzystywanie cichych nawierzchni na terenach zabudowanych, a w uzasadnionych przypadkach wprowadzenie również ograniczeń prędkości i wagi pojazdów na obszarach zabudowanych, wprowadzanie zieleni izolacyjnej w obrębie pasów drogowych, zapewnienie właściwej organizacji ruchu, wprowadzenie rozwiązań zapisanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

²⁵ L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A (wskaźnik hałasu dla pory nocnej)

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie klimatu akustycznego,
- promowanie transportu zbiorowego i rowerowego,
- promowanie wśród przedsiębiorców technologii o obniżonej hałaśliwości

MONITORING ŚRODOWISKA

- w ramach funkcjonowania monitoringu środowiska przyrodniczego w zakresie stanu akustycznego GIOŚ wykonuje pomiary, badania i analizy na terenie całego województwa podlaskiego.

5.8.2. PODSUMOWANIE

Monitoring hałasu przeprowadzony na terenie województwa podlaskiego wykazał, że hałas komunikacyjny, podobnie jak w poprzednich latach, jest jednym z największych zagrożeń i głównych uciążliwości dla ludności. W Gminie Janów w szczególności hałas komunikacyjny uciążliwy jest dla mieszkańców, których posesje znajdują się bezpośrednio przy drodze wojewódzkiej nr 671.

Należy jednak pamiętać, iż specyfika Gminy Janów wskazuje na mniejsze ryzyko zagrożenia hałasem niż ma to miejsce w wybranych do przeprowadzania badań punktach, które położone są przeważnie przy głównych drogach w miastach. Teren gminy stanowi bowiem obszar o charakterze typowo wiejskim. Lokalne źródła hałasu na terenie gminy stanowią także zakłady produkcyjne i usługowe, obiekty użyteczności publicznej oraz sezonowo maszyny rolnicze pracujące na polach.

5.8.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none">– wiejski charakter gminy wskazujący na mniejsze zagrożenie hałasem niż w przypadku ośrodków miejskich,– stale remontowane i modernizowane drogi.	<ul style="list-style-type: none">– potencjalne przekroczenia poziomu hałasu wzdłuż szlaków komunikacyjnych,– brak punktu monitoringu poziomu hałasu komunikacyjnego.

SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none">– poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy,– popularyzacja komunikacji rowerowej,– dostępność technik i technologii ograniczania emisji hałasu do środowiska i jego tłumienia,– zwiększenie ilości punktów kontrolnych oraz częstotliwości pomiarów prowadzonych przez GIOŚ.	<ul style="list-style-type: none">– rozwój ruchu drogowego,– zły stan techniczny pojazdów.

5.9. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Intensywność oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na żywe komórki zależy od jego mocy (im większa moc, tym silniejsze promieniowanie) i odległości od źródła (wraz z odległością natężenie emitowanego pola słabnie).

Znaczące oddziaływanie na środowisko pól elektromagnetycznych występuje:

- w paśmie 50 Hz od sieci i urządzeń energetycznych,
- w paśmie od 300 MHz do 40000 MHz od urządzeń radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych. Największy udział mają stacje bazowe telefonii komórkowej ze swoimi antenami sektorowymi i antenami radiolinii (antena sektorowa służy do komunikacji z telefonem komórkowym, natomiast antena radiolinii służy do komunikacji między stacjami bazowymi).

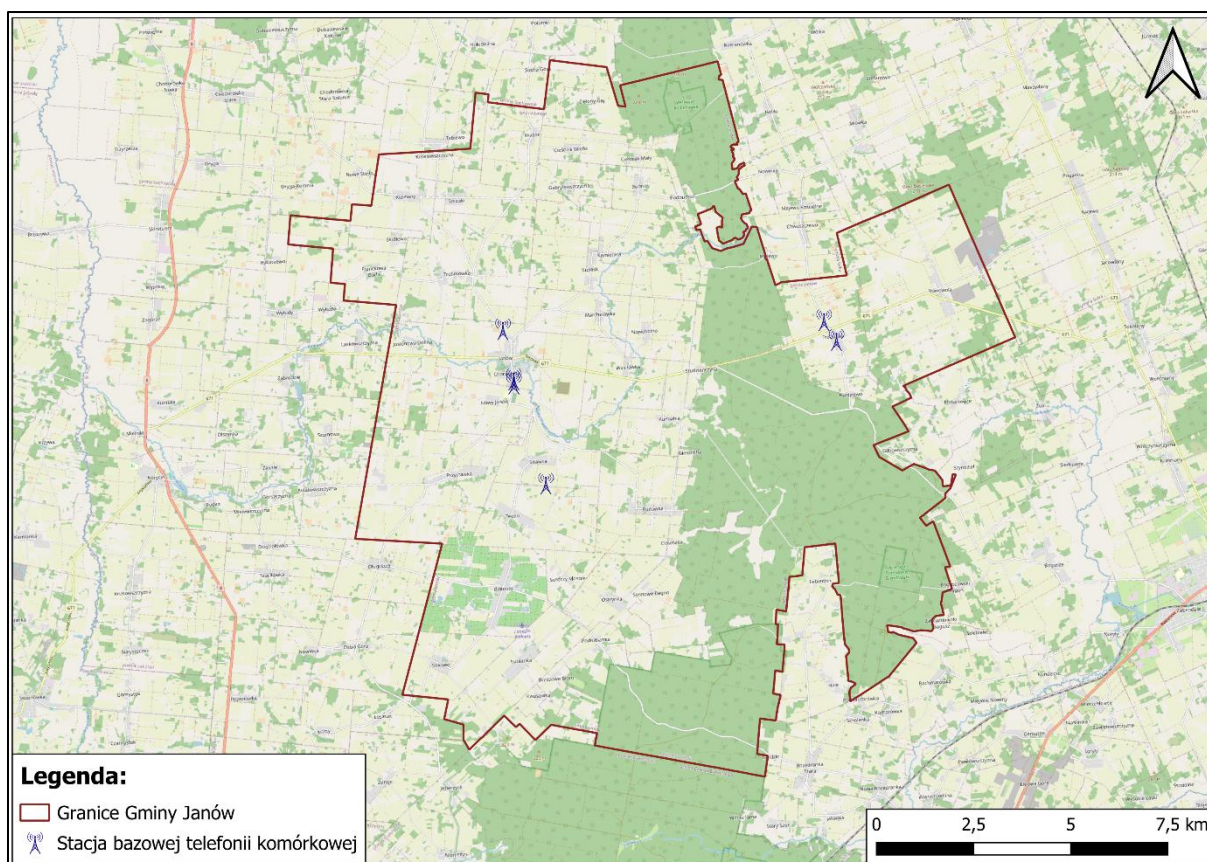
Pole elektromagnetyczne stanowi stały i istotny czynnik oddziałujący na organizm ludzki. Naturalne i sztuczne pola elektromagnetyczne towarzyszą człowiekowi wszędzie, w miejscu zamieszkania, w pracy, w podróży, a ich coraz bardziej intensywne występowanie jest konsekwencją rozwoju techniki. W ostatnim czasie wraz ze wzrostem ilości urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne, wzrasta również zainteresowanie tym tematem.

Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Największe oddziaływanie w postaci promieniowania niejonizującego wykazują linie elektroenergetyczne wysokich napięć. Ich występowanie wymaga określenia stref ochronnych, zależnych od natężenia pola elektrycznego. Pod liniami o napięciu 110-400 kV może występować II strefa ochronna z zakazem lokalizacji budynków mieszkalnych.

Przez teren gminy nie przebiega żadna napowietrzna linia wysokiego napięcia. Dodatkowym źródłem promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy jest lokalizacja sześciu stacji bazowych telefonii komórkowej.

Rysunek 11. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na tle Gminy Janów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie btsearch.pl oraz mapy sieci elektroenergetycznej

Ocenę oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko przeprowadza się zgodnie z Ustawą Prawo Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie badań monitoringowych oraz informacji o źródłach emitujących pola. W ramach monitoringu Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania kontrolne poziomów pól w środowisku na podstawie których między innymi ma prowadzić rejestr zawierający informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

W 2024 roku w Gminie Janów przeprowadzane były badania natężenia promieniowania elektromagnetycznego.

Tabela 17. Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Janów

Lp.	Gmina	Adres	Typ obszaru	Parametr pomiaru	Wynik pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Średnia dla obszaru [V/m]
1	Janów	róg ulic Białostockiej i Chorążycha	Gmina wiejska	-	<0,8	-	0,45

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, * - poniżej dolnego progu oznaczalności sondy (<0,1)

Możemy wnioskować, że poziom pól elektromagnetycznych w środowisku na terenie Gminy Janów utrzymuje się na niskim poziomie. Średnia dla obszaru w roku 2024 wyniosła 0,45 V/m.

5.9.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- rozbudowa systemu energetycznego o instalacje kablowe zapobiegająca ekstremalnym zjawiskom pogodowym mogącym doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia masztów telefonii komórkowej, linii elektroenergetycznych, transformatorów.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- lokalizacja urządzeń wykluczająca zachodzenie na siebie obszarów oddziaływań silnych pól wytwarzanych przez sąsiednie źródła.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- edukacja społeczeństwa (szkoły, zakłady produkcyjne, mieszkańcy) z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM

MONITORING ŚRODOWISKA

- monitoring pól elektromagnetycznych prowadzi GIOŚ. Wyniki badań są publikowane przez inspekcję na bieżąco, corocznie.

5.9.2. PODSUMOWANIE

Promieniowanie elektromagnetyczne jest zanieczyszczeniem, którego oddziaływanie jest niezauważalne gołym okiem, a wpływ na człowieka nie jest dostatecznie rozpoznany.

Na terenie Gminy Janów w 2024 roku były przeprowadzane pomiary pola elektromagnetycznego, nie wykryto żadnych przekroczeń.

5.9.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none">– dotychczasowy poziom tła elektromagnetycznego nie powoduje znaczącego zagrożenia środowiska i ludności,– punkt pomiarowy na terenie gminy.	<ul style="list-style-type: none">– niski poziom świadomości społecznej o zagrożeniach ze strony PEM.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none">– racjonalny dobór lokalizacji powstających instalacji i urządzeń stanowiących źródła PEM.	<ul style="list-style-type: none">– możliwe przekroczenie w przyszłości dopuszczalnego poziomu w związku z rozwojem sieci elektromagnetycznych i zwiększoną liczbą urządzeń elektrycznych.

5.10. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

W ostatnich latach, na terenie Gminy Janów nie występowały klęski żywiołowe, których skutkiem były straty materialne. Na terenie Gminy Janów nie występuje zakład o dużym i o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii wymieniony w wykazie i rejestrze dotyczącym zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowe.

Potencjalnym źródłem poważnych awarii może być również transport drogowy substancji niebezpiecznych, głównie paliw płynnych (LPG, benzyna, olej napędowy). Przypadki wystąpienia poważnych awarii mogą dotyczyć również wycieków substancji ropopochodnych w wyniku wypadków i kolizji drogowych. Innym źródłem zagrożenia poważnych awarii może być oczyszczalnia ścieków lub stacja paliw.

5.10.1. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

- ekstremalne zjawiska pogodowe mogą doprowadzić do uszkodzenia linii przesyłowych i dystrybucyjnych, a zatem ograniczenia w dostarczeniu energii do odbiorców, a także zakładów przemysłowych, co może doprowadzić do przerywania ich pracy, przegrzania układów technologicznych.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- nadzwyczajne zagrożenia środowiska powstają wskutek wypadków i zdarzeń w czasie budowy i eksploatacji dróg i innych obiektów drogowych, w których biorą udział pojazdy przewożące substancje niebezpieczne, a które mogą spowodować m.in.: skażenie powietrza, wód, gleb oraz pożary.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

- prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców gminy.

MONITORING ŚRODOWISKA

- stała współpraca z organami Państwowej Straży Pożarnej, Wojewodą oraz WIOŚ w zakresie prowadzenia kontroli występowania awarii i zagrożeń.

5.10.2. PODSUMOWANIE

Na terenie Gminy Janów nie znajduje się zakład o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Potencjalnymi źródłami poważnych awarii mogą być silny wiatr lub transport drogowy substancji niebezpiecznych.

5.10.3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY (S)	SŁABE STRONY (W)
<ul style="list-style-type: none">– stosowanie odpowiednich środków i działań zapobiegających wystąpieniu awarii,– brak zakładu mogącego być źródłem powstania poważnej awarii na terenie gminy.	<ul style="list-style-type: none">– stacje paliw płynnych, które są potencjalnym źródłem zanieczyszczenia środowiska,– zakład na terenie gminy o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.
SZANSE (O)	ZAGROŻENIA (T)
<ul style="list-style-type: none">– edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia zagrożenia,– szkolenie jednostek odpowiedzialnych za usuwanie skutków poważnych awarii.	<ul style="list-style-type: none">– transport towarów niebezpiecznych, głównie paliw płynnych,– wystąpienie klęsk żywiołowych.

6. PODSUMOWANIE EFEKTÓW REALIZACJI DOTYCHCZAS REALIZOWANYCH DZIAŁAŃ NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA

W celu zobrazowania efektów realizacji działań związanych z ochroną środowiska oraz oceny realizacji Programu Ochrony Środowiska jest właściwy system sprawozdawczości. W poniższej tabeli zestawiono wartości wybranych wskaźników stanu środowiska i zmian presji na środowisko, aby w przyszłości można było z łatwością określić trend zachodzących zmian, a w razie potrzeby wdrożyć działania naprawcze.

Tabela 18. Wskaźniki monitorowania efektów realizacji związanych z ochroną środowiska w Gminie Janów

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Rok			Zmiana wartości wskaźnika ²⁶	
			2018	2021	2024		
1.	Długość czynnej sieci wodociągowej	km	110,6	111,6	111,9	↑	1,3
2.	Długość rozdzielczej sieci wodociągowej na 100 km ²	km	53,2	53,7	53,8	↑	0,6
3.	Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	932	945	954	↑	22
4.	Korzystający z instalacji sieci wodociągowej	%	71,2	71,4	71,6	↑	0,4
5.	Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	44,9	52,4	41,6	↓	3,3
6.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	8,2	8,2	8,2	-	0
7.	Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	209	216	216	↑	7
8.	Korzystający z instalacji sieci kanalizacyjnej	%	18,5	18,9	18,9	↑	0,4
9.	Zbiorniki bezodpływowe	szt.	720	724	611	↓	109
10.	Oczyszczalnie przydomowe	szt.	152	152	206	↑	54
11.	Oczyszczalnie komunalne	szt.	1	1	1	-	0
12.	Ścieki oczyszczone w ciągu roku	dam ³	28,0	23,0	28,0	-	0
13.	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	Mg	583,95	575,43	537,10	↓	46,85
14.	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	34,0	42,3	45,4	↑	11,4
15.	Powierzchnia lasów	ha	6 935,4	6 939,4	6 946,5	↑	11,4
16.	Lesistość	%	32,7	32,7	32,7	-	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

²⁶ ↓ - spadek wartości wskaźnika, – - wartość niezmienna, ↑ - wzrost wartości wskaźnika

7. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

Głównym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska jest sprecyzowanie działań, jakie można przedsięwziąć w celu realizacji polityki ochrony środowiska. Program Ochrony Środowiska jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania ochroną środowiska na szczeblu lokalnym. Stanowi pomost między konkretnymi działaniami, a dokumentami, które dotyczą ochrony środowiska. Po przeprowadzeniu analizy stanu środowiska w Gminie Janów, wyznaczono cele oraz określono zadania, których realizacja przełoży się na poprawę stanu środowiska.

Ponadto kontynuowane będzie umieszczanie w aktach prawa miejscowego zapisów mających na celu ochronę środowiska. Przykładem takiego dokumentu jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Wyznaczane w nich kierunki zagospodarowania terenu oraz uwarunkowania, mające wpływ na ochronę środowiska to m.in.:

- rozwój turystyki aktywnej (stworzenie bazy obsługi ruchu turystycznego, poprawa estetyki gminy i promocja jej walorów),
- poprawa stanu infrastruktury technicznej, w tym uwzględniającej wymogi szczególnej ochrony środowiska,
- modernizacja dróg i rozwój układu drogowego, a także połączeń komunikacyjnych,
- restrukturyzacja i modernizacja gospodarstw rolnych oraz tworzenie lokalnych form zbytu.

Tabela 19. Cele, kierunki interwencji i zadania

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (ZW - zadanie własne)	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza i ochrona klimatu	Liczba obiektów [szt.]	0	11	Rozwój OZE i poprawa efektywności energetycznej obiektów na terenie gminy	Budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznych Gminy	Gmina Janów ZW	Nieotrzymanie dofinansowania
			Moc instalacji [kW]	0	185				
			Liczba obiektów [szt.]	0	11		Budowa magazynów energii elektrycznej sprzężonych z jednostkami wytwórczymi energii z OZE	Gmina Janów ZW	Nieotrzymanie dofinansowania
			Moc instalacji [kW]	0	200				
			Liczba obiektów [szt.]	0	65		Budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych mieszkańców Gminy	Gmina Janów ZW	Nieotrzymanie dofinansowania
			Moc instalacji [kW]	0	400				
			Liczba zmodernizowanych obiektów [szt.]	0	1		Przebudowa świetlicy wiejskiej i budynku po byłym punkcie skupu mleka wraz ze zmianą jego sposobu użytkowania na świetlicę wiejską w miejscowości Trofimówka wraz z ich termomodernizacją oraz montażem instalacji OZE (pompa ciepła, inst. fotowoltaiczna)	Gmina Janów ZW	Nieotrzymanie dofinansowania
			Moc instalacji [mW]	0	3				

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (ZW - zadanie własne)	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza i ochrona klimatu	Liczba zbudowanych obiektów [szt.]	0	2	Poprawa efektywności energetycznej obiektów na terenie gminy	Budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych w Janowie	Gmina Janów ZW	Brak realizacji
			Liczba zmodernizowanych obiektów [szt.]	0	1		Rozbudowa, przebudowa wraz z termomodernizacją budynku OSP w Janowie	Gmina Janów ZW	Brak realizacji
			Liczba zmodernizowanych obiektów [szt.]	0	1		Termomodernizacja budynku remizy OSP i świetlicy wiejskiej w Rudawce	Gmina Janów ZW	Brak realizacji
			Liczba zmodernizowanych obiektów [szt.]	0	1		Termomodernizacja budynku ZSS w Janowie (ponowna termomodernizacja)	Gmina Janów ZW	Brak realizacji
			Liczba zbudowanych obiektów [szt.]	0	1		Budowa oświetlenia kompleksu boisk przy ZSS w Janowie (w tym energooszczędne oprawy LED)	Gmina Janów ZW	Brak realizacji

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 20. Harmonogram zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar inwentaryzacji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania [tys. zł]					Źródło finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2033	
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznych Gminy	Gmina Janów	400	400				Budżet Gminy + KPO
		Budowa magazynów energii elektrycznej sprzężonych z jednostkami wytwórczymi energii z OZE	Gmina Janów	425	425				Budżet Gminy + KPO
		Budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych mieszkańców Gminy	Gmina Janów	975	975				Budżet Gminy + KPO
		Przebudowa świetlicy wiejskiej i budynku po byłym punkcie skupu mleka wraz ze zmianą jego sposobu użytkowania na świetlicę wiejską w miejscowości Trofimówka wraz z ich termomodernizacją oraz montażem instalacji OZE (pompa ciepła, inst. fotowoltaiczna)	Gmina Janów	64	818	724	38		Budżet Gminy + Fundusz Biebrzański + Funduszu Wsparcia Gmin i Powiatów
		Rozbudowa, przebudowa wraz z termomodernizacją budynku OSP w Janowie	Gmina Janów			800	800	800	Budżet Gminy
		Budowa farm fotowoltaicznych zlokalizowanych na działkach Gminy w miejscowościach Janów, Sitawka i Trofimówka	Gmina Janów					20 000	Budżet Gminy
		Budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych w Janowie	Gmina Janów					200	Budżet Gminy
		Termomodernizacja budynku remizy OSP i świetlicy wiejskiej w Rudawce	Gmina Janów		350	250			Budżet Gminy

Lp.	Obszar inwentaryzacji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania [tys. zł]					Źródło finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2033	
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja budynku ZSS w Janowie (ponowna termomodernizacja)	Gmina Janów			650	650	650	-
		Budowa oświetlenia kompleksu boisk przy ZSS w Janowie (w tym energooszczędne oprawy LED)	Gmina Janów		250				-

Źródło: Opracowanie własne

8. MONITORING, EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Aby realizacja zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska przebiegała zgodnie z założonym harmonogramem, niezbędne jest prowadzenie monitoringu oraz ewaluacji ich wykonania.

Celem monitoringu jest ocena realizacji wskazanych w Programie Ochrony Środowiska zadań, w tym:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów;
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- analizę przyczyn rozbieżności.

Monitoring realizacji zaplanowanych zadań będzie prowadzony w oparciu o wskaźniki obrazujące zmianę stanu środowiska na terenie gminy oraz dane dotyczące stanu realizacji zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska. Jeżeli w wyniku analizy okaże się, że istnieją rozbieżności pomiędzy planami określonymi w Programie Ochrony Środowiska, a poziomem ich realizacji, zostaną podjęte czynności mające na celu wyjaśnienie przyczyn rozbieżności oraz określenie działań korygujących.

Wójt Gminy Janów zgodnie z art. 18 ust 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, będzie sporządzał co 2 lata raporty z wykonania Programu Ochrony Środowiska, które zostaną przedstawione Radzie Gminy, a następnie przekazane Zarządowi Powiatu Sokólskiego.